National Library 56253
Acquisitions Section
Ottawa, Ont. K1A 0N4
National Library Bibliothèque nationale
MAR 12 1981
NEWSPAPER SECTION / SECTION DES JOURNAUX
B103/c/4/5

Second class mail registration number 1080

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 20 (2752) XXX aastakäik — Neljapäeval, 12. märtsil 1981 — Thursday, March 12, 1981 — Üksiknumbri hind 50 centi

Koostööline õhkkond Reagani külaskäigul

Ühendriikide vastased inetud ja toored demonstratsioonid Parlamendimäel

OTTAWA — Ühendriikide president Ronald Reagan koos abikaasaga viibis möödunud teisipäeval ja kolmapäeval külaskäigul Ottawas, kus tal oli mitu nõupidamist peaminister Pierre Trudeauga ja tema nõuandjatega. Kolmapäeva hommikupoolikul pidas president Kanada parlamendi mõlemate kodade ühisel istungil kõne ja lahkus kolmapäeva lõuna paigu. Presidendi saabumisel toimus Ottawas suurem demonstratsioon, mis oli ilmselt organiseeritud suuremate kontsentreeritud jõudude poolt. Sellest osavõtjad olid oma käitumiselt toored ja häbematud, nõudes president Reagani koju tagasi minemist ja tembeldades ta fashistiks. Kanada võimudel oli ilmselt piinlik kontrollimata demonstratsiooni pärast, mille kestel põletati ka Ühendriikide lipp.

President Reaganiga oli kaasas ka välisminister Alexander Haig ja teisi lähemaid nõuandjaid. Nõupidamistel käsitati paljusid mõlemaid riike huvitavaid probleeme, nende hulgas ka relvade andmist praegusele Salvadori valitsusele.

Kanada välisminister Mark MacGuigan märkis ajakirjanikele nõupidamistest informeerides, et need möödusid väga sõbralikus õhkkonnas ning läbirääkimistel ei tekkinud vastuolusid.

Välisminister jättis siiski üksikasjaliselt määritlemata kas Reagan ja Trudeau jõudsid lähemale selliste küsimuste lahendamisele nagu kalastamisõiguse kindlaksmääramine Kanada idarannikul ja Ühendriikidest Kanadasse saabuva rikutud õhu ning kemikaalidest tulvil sademete pidurdamine.

Idaranniku kalastamise osas lubas president Reagan tarvitusele võtta kõik abinõud röövpüügi takistamiseks,

kuid kahe maa vaheline üksikasjaline kokkulepe kalapüügi alade määritlemiseks ja kalapüügi reguleerimiseks on veel väga kaugel.

Mis puutub Ühendriikidest Kanada õhuruumi saabuva rikutud õhu piiramisega, siis lubas president Reagan selle pahe kõrvaldamiseks samme astuda. Samuti lubas ta kaasa aidata Suur-Järvistu vete puhastamisele, milleks kahe riigi vahel juba varem kokkulepe on sõlmitud.

Mis puutub Kanada energiaprogrammi, siis toimuvad tulevikus mõlema maa vahelise koostöö koordineerimiseks pidevalt vastastikused nõupidamised energiaküsimuste lahendamiseks. Washington on seni olnud võrdlemisi kriitiline Ottawa uue energiaprogrammi suhtes, kuid Reagan hoidus Ottawas programmi kritiseerimisest.

Ronald Reagani ja tema abikaasat tervitasid lennujaamas saabumisel Kanada kindralkuberner Edward Schreyer koos abikaasaga. Lennujaamas oli üles rivistatud ka aukompanii ja president pidas saabumisel lühikese tervituskõne, kriipsutades alla mõlema maa vahelist erakorralist sõprust ja koostööd.

Pärast peatust kindralkuberneri majas siirdus president koos saatjatega Parlamendimäele, kuhu oli kogunenud juba ligemale paartuhat sõjakat demonstranti, kelledest suurem osa nõudis Ühendriikide sõjalise abi lõpetamist Salvadorile,

kuid leidus ka plakateid, mis mõistsid Ühendriigid hukka õhu ja vete rüvetamise pärast. Kui parlamendihoone ees peeti lühikesi tervituskõnesid, karjusid demonstrandid roppusi ja lõpuks pöördus peaminister Trudeau nende poole lühikese märkusega, manitsedes neid korda pidama ja mainides, et teda pole kunagi Washingtonis selliselt vastu võetud.

Teisipäeva õhtul toimus külalistele National Arts Centre'is Kanada paremate jõudude osavõtul suurejooneline kava ja pärast seda kindralkuberneri poolt pidulik õhtusöök.

Grupp külalisi ja vastuvõtjad äsja Ottawas Parlamendihoones toimunud Balti Õhtul. Vasakult: aupeakonsul I. Heinsoo, Margot Heinsoo, pr. Baker, opositsiooni parlamendigrupi juht W. Baker, Ühendriikide saatkonna esindaja R.J. Smith ja Balti Õhtu üks organiseerijaid W. Pent.

Vene-Poola ühismanöövrid Poolas

VARSSAVI — Poola valitsus tegi ametlikult teatavaks, et kauaoodatud N. Liidu ja Poola sõjaväe ühised manöövrid algavad Poola territooriumil käesoleva kuu lõpul. Teadaanne avaldati pärast seda kui tööliste ametiühingu juhi Lech Walesa ja Poola peaministri Jaruzelski vahel oli toimunud viis tundi kestnud nõupidamine. Walesa mainis, et mõnes küsimuses oli saavutatud kokkulepe, kuna paljud raskemad küsimused jäid lahendamata. Lodzis toimus möödunud teisipäeval tööliste tunniajaline hoiatusstreik ning kavatsus üldiseks streigiks tunnistati pärast seda kui ametivõimud lubasid teenistujatel organiseerida ametiühingu osakonda ühes haiglas.

Brezhnevi kiri Reaganile

WASHINGTON — N. Liidu president Leonid Brezhnev on saatnud ka Ühendriikide presidendile Reaganile isikliku kirja, milles ta avaldab soovi mõlemate riikide vaheliste suhete parandamiseks. Brezhnev tahab ilmselt kogu maailmale oma kirjaga näidata, et ta pooldab rahu ning et rahu saavutamine oleneb Regani käitumisest. Asjaomastest rinkondadest mainitakse, et Brezhnevi kirjas ei mainita midagi Salvadorist kuigi president Reagan on mitmel puhul toonitanud, et ta ei nõustu kunagi läbirääkimistega kui N. Liit jatkab Salvadori marksistidele relvade saatmist. Möödunud esmaspäeval Washingtonis viibinud Lääne-Saksamaa välisminister Genscher nõudis Reaganilt kiiret nõupidamist Brezhneviga, et piirata strateegilisi tuumarakette Euroopas.

Moskva kampaania Reaganile surve avaldamiseks

Brezhnevi suured pingutused tippkonverentsi kokkukutsumiseks

LONDON — Nagu juba ette võis ennustada, on N. Liit alustanud suurt kampaaniat kommunistliku partei peasekretäri Brezhnevi ja Ühendriikide president Reagani vahelise kohtamise organiseerimiseks. N. Liit on sattunud pärast detente poliitika kraavi jooksmist nähtavasti niivõrd suurtesse majanduslikkudesse raskustesse, et majanduslikke kokkuleppeid ja koostööd läänemaailmaga peetakse ainsaks pääseteeks praegusest ummikust välja pääsemiseks.

Teatavasti tuli kohtamise ettepanekuga esmakordselt välja Brezhnev, kes esitas selle äsja Moskvas N. Liidu kommunistliku partei konverentsil peetud kõnes.

Pärast seda on seda ettepanekut hakatud lakkamatult trummeldama „Pravdas" ja teiste nõukogude propagandavahendite kaudu

ning nüüd on tippkonverentsi propagandavankri ette rakendatud ka läänemaailmas asuvad N. Liidu diplomaatilised esindajad.

Brezhnev on saatnud isiklikud läkitused mitmele lääneriikide juhile kui paralleelselt sellega teevad vene saadikud ja saatkondade liikmed tõhusat tööd tippkonverentsi populariseerimiseks. Lääne-Euroopa ja Ühendriikide diplomaatilistes ringkondades

tõlgendatakse seda mitmepalgelist energilist tegevust tippkonverentsi korraldamiseks surve avaldamisena Ühendriikide presidendile Ronald Reaganile.

Lääne-Euroopas on Brezhnevi kirjad saanud kantsler Helmut Schmidt, president Valery Giscard d'Estaing ja peaminister Margaret Thatcher. Briti peaministrile andis Brezhnevi kirja üle N. Liidu suursaadik Londonis Viktor Popov, kellele peaminister Thatcher märkis, et tippkonverentsi on palju lihtsam kokku kutsuda ja läbirääkimisi alustada kui N. Liit viib välja oma väed Afganistanist.

20 ohvitseri Hispaanias kohtu alla

MADRIID — Hispaanias antakse üle 20-ne kõrgemat ohvitseri pärast äärmuslike parempoolsete ebaõnnestunud riigipöördekatset kohtu alla. Peakaebealuseks on kindral Jaime Milans del Bosch, kes tõenäoliselt oli kogu mässunõu plaanitsejaks kuigi parlamendihoones toimunud aktsiooni parlamendi ülevõtmiseks juhtis kol. Antonio Tejero Molina. Koos ohvitseridega on arreteeritud ka Francisco Franco rezhiimi aegne ametiühingute kõrgem tegelane Juan Garcia Carres, kes samuti oli seotud mässunõuga.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUSE NAISRINGI korraldusel

PÄRASTLÕUNA-KOHVI PENSIONÄRIDELE

562 Jones Ave., Toronto, laup., 21. märtsil kell 2 p.l.

Sõna ja vaimulikkude laulude põimik kohvilauas.

KÕIK KUTSUTUD!

SOOME-UGRI MÜTOLOOGIA SÜMPOOSIUM

20.—22. märtsil

Mida ühist on meie vahel peale suguluse?

Ma tulen maalt, mille nimi on Eesti. Olen luust. Te vestsite mu kivist noaga.

Nelja tuhande aasta eest andsite mulle oma näojooned, mis elavad edasi kõigis läänemerelastes, sest kõneleme ühte keelt.

Mäletan veelindu, kes ürgmere põhjamudast lõi maa. Ja linnuteed mis juhtis kahtkümmet üheksat soome-ugri ja samojeedi rahvast Volga ja Läänemere äärde, Jäämerele, Doonau kallastele.

Mäletan hälli Uuralimaa rohelistes metsades: sealt on meie hõimud tulnud.

Mets ja vesi, linnud ja paadid on minu elu igikestev ring. Nii võtan endasse maailma ja annan ennast maailmale.
Jutustan teile Uurali hõimude juurtest.

Proloog filmist
LINNUTEE TUULED (Winds of the Milky Way)

Informatsioon: 766-1363 ja 766-0203

COSMOPOLITAN OPERA esitusel
G. Verdi

FALSTAFF

Peaosas AVO KITTASK

MacMillan Theatre, University of Toronto
reedel, 27. märtsil ja laup., 28. märtsil algusega kell 8 õ.
Pääsmed on müügil Eesti Abistamiskomitees Eesti Majas ja kohapeal.
Informatsiooniks helistada tel. 783-0477

Eesti Invaliidetoetav Naisring Torontos

LOTERII

Käsitööde müük kohvilauaga

pühapäeval, 29. märtsil, 1981. aastal
kell 12 päeval Eesti Maja keskmises saalis.

EESTI RAHVUSTEATER

Laupäeval, 4. aprillil, kell 7 õhtul
Leaside High School'is, 200 Hanna Road, Toronto

TÕRGES TÜTAR

William D. Home'i komöödia neljas pildis

Lavastus: ASTA SÖÖDOR — Lavapilt: TAAVO SÖÖDOR

Kaastegevad: LYDIA VOHU, ERIKA VESKIMETS-SOLOM, ERNST VÄHI, LINDA KUKK, TIINA NORHEIM, DESIREE TOOM, LEMBITU RISTSOO ja TAAVO SÖÖDOR.

Pääsmed eelmüügil Eesti Abistamiskomitees ja Pokos, 767 Mt. Pleasant Rd. Pääsmete hind $7.—, õpilastel $4.—. Teatrisaali uksed avatakse 1 tund enne etenduse algust. Pääsmete müük ka kohapeal, etenduse õhtul.

Aidake kaasa „VABA EESTLASE" levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele!

PÕHJALA TÜTRED korraldavad 13. märtsil 1981

CREPES kohviõhtu

Eesti Maja keskmises saalis kell 7—11 õhtul

KAMMERKONTSERT

TIIU HAAMER — klaver
AARNE TAMMISAAR — viiul
MICHAEL HINDRICKS — metsasarv

Pühapäeval, 22. märtsil kell 4 p.l.
Royal Conservatory of Music, 273 Bloor St. West

Seeriapääsmed maksvad, üksikpääsmed kohapeal

KONTSERT * BÜROO

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Soome lennuliini Finnair'i Toronto büroos teenistujad korraldasid eestlastele Eesti Maja suures saalis menuka Soome õhtu. Pildil reisibüroo teenistujad, vasakult Bert Kivimäki, Ann Juha, Fred Laphen, Leena Pirila, Anja Palonen, Bill Duplak, Ritva Hyytiäinen ja büroo juhataja Ilkka Mitro.
Foto: Vaba Eestlane

Kommentaarid

Sündmuste käik Salvadoris ning vaba maailma üldine reageerimine sealsele olukorra arengule näitab, et paljudel pole kaugeltki veel selge, mida selline marksistide relvastatud ülestõus tähendab ja kuhu see lõpuks välja viib. Salvadori mässu iseloomustas tõenäoliselt kõige tabavamalt oma äsjasel pressikonverentsil Ühendriikide president Ronald Reagan kui ta tähendas, et Salvador moodustab kommunismi ülevõtmise ja vallutamise operatsioonides ainult ühe astme ning pärast Salvadori oma kontrolli alla saamist hakatakse ette valmistama uut plaani sealt edasi põhja poole tungimiseks ja Ühendriikide piiridele lähenemiseks.

Kui president Reaganile on asi selge, siis ei ole see seda kaugeltki paljudele teistele poliitikutele ja avaliku arvamise kujundajatele Ühendriikides ja Kanadas. Ühendriikides mainis alles hiljuti senaator Edward Kennedy, et ameeriklased peaksid kiiresti toetuse andmise Salvadorile lõpetama ning ajalehed kubisevad kirjutistest, mis võrdlevad Salvadori Vietnamiga ning hoiatavad Ühendriikide presidenti ja valitsust sinna abi ja toetuse andmisest. Samasuguseid hääli võib kuulda ka Kanadas, sageli pealegi üsna tigedas toonis. Salvadori praeguse valitsuse abistamise vastaste kõige suuremateks argumentideks on, et asi võib käest ära minna ja Ühendriigid satuvad lõpuks jälle paratamatult suure sõja keerisesse.

President Reagan ja välisminister Haig on püüdnud neid kritiseerijaid vaigistada väidetega, et Ühendriigid ei saada Salvadori võitlevaid üksusi vaid ainult sõjalist varustust ja nõuandjaid, kuid need seletused ei suuda rahuldada nurisejaid, kritiseerijaid ja Salvadori marksistidele sümpatiseerijaid. Aga mis saab siis kui Kuuba toob Salvadori oma regulaarüksused ning hakkab seniste salajaste operatsioonide asemel avalikult Salvadori kommunistlikke partisane toetama? küsivad Reagani poliitika vastased. Ja mis juhtub sel juhul kui venelased saadavad kuuba regulaarüksuste Salvadori saatmisel Kuuba kaitseks oma laevad ja rakendavad praegu Kuubal asuva vene diviisi?

Need küsimused on kahtlemata provotseerivad ja nendel võib olla teatav mõju inimestele kes olukorda ei analüüsi ja sellest oma järeldusi ei tee. Ameeriklastele ja samuti kanadalastele peaks lõpuks saama selgeks, et kusagil tuleb kommunistide edasitungile panna piir ja kui seda ei tehta praegu, siis osutub see tulevikus veelgi raskemaks. See piiri panemine sisaldab loomulikult teataval määral riski, kuid lõppude-lõpuks on iga vastuhakk seotud riskiga. Need, kes kritiseerivad praegu president Reagani ja välisminister Haigi poliitikat Salvadori abistamisel, on ilmselt vaikselt omaks võtnud Lester Pearsoni omaaegse kontroversiaalse filosoofia, mis oli väljendatud lühidalt sõnades „better red than dead."

☆

N. Liidus võib praegu põllumajanduse kriisi taustal tõesti rääkida „adramarssalitest" ja „lehmakindralitest." Leiva, liha ja piimatoodete nappus sunnib Kremli plaanitegijaid põllumajanduse produktsiooni tõstmiseks isegi marksistlikke põhimõtteid hülgama ning need mehed naised, kes tegutsevad kolhoosides ja sovhoosides põllumajanduse produktsiooni tõstmisega, saavad nõukogude ajakirjanduses ja avalikkuses erilise tähelepanu osaliseks.

Nii näiteks näeme parteiajalehe „Rahva Hääle" veergudel pilti ühest Gruusia kolhoosnikust, kellel on rind täis aurahasid — kogusummas neliteist. Need on ta saanud „eesrindliku töö" ja normide täitmise eest põllul ja karjalaudas ning nüüd on toodud teda isegi Moskvasse partei konverentsile suurte härrade hulgas Brezhnevile ja tema sõpradele kätte tõstma ja nende tööd põllumajanduse allaviimisel hindama ja heaks kiitma.

Kuid ka Eestis leidub selliseid sotsialismimaa sangareid. 21. veebruaril ilmunud „Rahva Hääles" on toodud Rosalie Kirjaneni nimelise tüseda daami pilt ja selle juurde lugu inimesest, kes „armastab lüpsjakutset". Loos kirju-

(Järg lk. 3)

Tippkonverents päevakorral

Äsja Moskvas toimunud N. Liidu kommunistliku partei 26. konverentsil tegi partei peasekretär Leonid Brezhnev „tormiliste kestvate kiiduavalduste" saatel teatavaks N. Liidu uue programmi pinevuse vähendamiseks maailma kõigis tulipunktides, eriti aga Euroopas. Brezhnevi ettepanekute kohaselt oleksid venelased valmis oma sõjajõudude suurematest õppustest ja vägede liikumistest teatama kogu N. Liidu Euroopa piirkonnas kui lääneriigid vastavad sellele oma vägede liikumise kohta informatsiooni andmisega Euroopas, Ühendriikides ja Kanadas. Eriti kriipsutas partei peasekretär alla relvastuse vajaduse vähendamist ja deklareeris paljutõotavalt, et N. Liit on valmis pidama läbirääkimisi mis tahes liiki relvastuse piiramise üle. Tema suuremaks murelapseks näis tema sõnavõtu kohaselt olevat aga NATO maade uute keskmise tegevuskaugusega tuumarakettide paigutamine Euroopasse ning ta tegi ettepaneku külmutada kvantitatiivses ja kvalitatiivses suhtes niisuguste vahendite praegune tase. Kõiki neid ettepanekuid esitades avaldas Brezhnev arvamist, et praeguse pinevuse vähendamiseks oleks vajalik Ühendriikide ja N. Liidu tippmeeste kohtamine.

On mõistetav ja loogiline, et N. Liit kasutas Brezhnevi ettepanekuid koheselt ära praegu Madriidis toimuval Helsingi kokkulepete rakendamise kontrollimise järelkonverentsil, kus vene delegaat Leonit Ilishev neid ettepanekuid kordas ning omapoolsete täiendavate kommentaaridega läänemaailma suupärasemaks katsus muuta. Ilishev toonitas eriti, et Brezhnevi ettepanekud moodustavad „suurema konstruktiivse" sammu Euroopa desarmeerimise konverentsi kokkukutsumiseks, mida venelased kavandavad Varssavis käesoleva aasta lõpuks. See konverents on Kremli välispoliitilises tööplaanis olnud juba pikema aja jooksul ning selle peamiseks eesmärgiks on manööverdada Helsingi kokkuleppeid inimõiguste ja enesemääramise õiguse alal tagaplaanile ning tekitada lahkhelisid lääneliitlaste vahele.

Lääneriikide poliitilistele vaatlejatele tundub eriti ebamäärasena Brezhnevi kõne see osa, mis Ilishevi tõlgenduse kohaselt nõuab informatsiooni avaldamist lääneriikide sõjajõudude liikumise kohta ka Ühendriikides ja Kanadas kuna N. Liit nõustub oma vägede kohta informatsiooni andma ainult oma territooriumi Euroopa osas. Samuti tundub lääneriikidele vastuvõtmatuna Brezhnevi seisukoht keskmise tegevuskaugusega rakettide külmutamiseks Euroopas. Selle ettepaneku kohaselt peaksid NATO riigid loobuma „Pershing 2" tüüpi rakettide strateegiliste tiibrakettide paigutamisest Euroopa riikide territooriumidele, kuna venelaste Euroopa linnadele suunatud keskmise tegevuskaugusega SS-20 raketid jääksid endisel kujul oma baasidesse püsima.

Brezhnevi ettepanekute populariseerimiseks ja nendele suurema kaalu endmiseks ei leppinud venelased mitte ainult sõnavõttudega Madriidi konverentsil vaid vene diplomaadid, kes varematel aegadel põlgasid esinemisi Ühendriikidega avalikkuses, on nüüd äkki väga aktiivselt hakanud kasutama Ühendriikide televisioonisaateid Brezhnevi uute algatuste selgitamiseks.

Millega võib seletada seda suurt aktiivsust?

Esmajoones tahetakse sellega kategooriliselt tagasi lükata president Reagani ja välisminister Haigi väiteid, et N. Liidu juhid on petised ja valetajad ning organiseerivad rahvusvahelist terrorismi oma eesmärkide saavutamiseks. Teiseks taotletakse pinevuse vähendamise kampaaniaga Ühendriikide ja Lääne-Euroopa riikide vahele kiilu löömist, kuna Lääne-Saksamaa ja Prantsusmaa ei poolda ilmselt Ühendriikide uue administratsiooni ranget poliitikat Moskva vastu ning loodavad jatkata venelastega senise detente poliitika raamides laiaulatuslikku kaubavahetust, mis on oluliseks toeks ka N. Liidu allakäinud majandusele. Kuid eeltoodule lisandub veel kolmas tegur — Brezhnev üritab Reaganiga läbirääkimisi momendil, mil Moskva on oma sõjalise võimsuse tipul kuid Ühendriikide uus rezhiim alles alustab ameerika allakäinud relvastuse tugevdamisega ja ülesehitamisega.

Kuid Brezhnevi kavalatel ettepanekutel on kahtlemata oma mõju Lääne-Euroopas, kus Kremli diktaatori ettepanekud on tembeldatud „realistlikeks". Ja seda vaatamata sellele, et kuigi Brezhnev üritab koostööd ja detente poliitika jatkamist, ei ole ta poole sõnagagi märku andnud, et N. Liit kavatseb loobuda rahvusvahelisest terrorist, mis Kremli sõnastuses kannab peent väljendust „toetuse andmine rahvuslikele vabastamise liikumistele."

Valge Maja ei saa neid ettepanekuid taktikalistel põhjustel oma liitlaste pärast kategooriliselt tagasi lükata, kuid ta ei saa ka neid aktsepteerida. Olukorrast tingituna on arusaadav kui välisminister Haig nimetas Brezhnevi ettepanekuid „huvitavateks" kuid need vajavat põhjalikku analüüsimist ja kaalumist. Praeguste eelduste juures on Ühendriikide juhtkonnal kõige kasulikum tippläbirääkimistega viivitada ja oma positsioone ja sõjaväge tugevdada ning nähtavasti on Washington ka selle suuna valinud. Kui president Eisenhower 1955. aastal külmalt märkis, et ta ei taha „minna tippkonverentsile ainult Kremli meeste sõbralike sõnade ja ebamääraste lubaduste pärast", siis maksvad need sõnad ka tänapäeval. Nende sõnade järele on otsustanud tõenäoliselt käima hakata ka president Reagan.

K. A.

Paberi- ja trükitööliste nappus Eestis

Suured probleemid kodumaise kirjasõna väljaandmisel

Viimased kodumaalt tulnud raamatud (J. Jõerüüt „Igavene suvi", T. Vint „Väikelinna romaan" jt.) on shokeerinud oma viletsa välimusega. Asi ei seisne enam erivärvitoonis paberis, mis seni on iseloomustanud nõukogude raamatuid, vaid köitmises, kus kuni 160 lk raamatud haagitakse. Et need probleemid pole võõrad ka kodumaal, ilmneb jaanuarikuu keskel Tallinna Kirjanike Majas peetud kirjanikkude ja kirjastajate vahelisest nõupidamisest. Pikema ettekande pidas E.N.S.V. Riikliku Kirjastuste, Polügraafia ja Raamatukaubanduse komitee esimees L. Kaik.

Algatuse selleks kokkusaamiseks tegi enne kirjanike eelseisvat kongressi kirjastuskomitee, milleks tehti mõlemal pool mõningaid ettevalmistusi. Olevat loomulik, et kirjastuste ja Kirjanike Liidu vahel valitseks tihedam koostöö ja kõik tekkivad vaidlusküsimused lahendatakse operatiivselt. Kuigi on mitmeid ühiseid üritusi, andvat siiski tunda vastastikune teabepuudus üldisemat laadi probleemides, mis tingib vajaduse aeg-ajalt kokku tulemiseks.

Kodumaal on kirjastuskomitee tööülesannete hulgas kogu kirjastustegevuse juhtimine ja kõikide kirjandusliikide väljaandmine.

Polügraafia näol kuulub süsteemi terve tööstusharu. Kauplused moodustavad kaubandusorganisatsiooni. Tegeleda tuleb varustus- ja ehitusküsimustega jm. Sellejuures on kogu komitee süstem üle N. Liidu ulatuses tsentraliseeritud. Mitte ainult raamatute nominaalide, trükitööliste ja toimetajate töönormide jt. majandusnäitajate, vaid ka sisulise töö, eeskätt temaatilise planeerimise küsimuste poolest.

Eesti kirjastajad kuuluvad N. Liidus eesrindlikemate hulka, ollakse raamatute väljaandmise ja müügi poolest üks esimesi. Absoluutnäitajate osas on Eestil 7. koht väljaantava kirjanduse trükiarvu ja 8. koht nimetuste järgi.

Eestikeelne raamat on vene, ukraina ja gruusiakeelse raamatu järel N. Liidus 4. kohal.

Ühe elaniku kohta ilmub Eestis ligikaudu kaks korda rohkem raamatuid kui naabritel lätlastel ja leedulastel.

Kirjanike kasvavat loomeaktiivsust iseloomustab uudiskirjanduse väljaandmine. Viimasel viisaastakul (1975—1980) on olnud keskmiselt 85 esitrükki (väiksed lasteraamatud kaasaarvatud) aastas. Kui suuremas nuhtluseks autoreile oli nende teoste aastaiks kirjastuskomiteesse „kinnikülmumine", siis viimastel aastatel olevat sel alal edasi mindud. Viimase romaanivõistluse teostega ongi olnud märgatavat edasiminekut. Viimase viie aastaga on raamatu tootmistsükkel lühenenud rohkem kui poole aastast. Käsikirjade pikaaegne „sissesoolamine" oli olnud kirjastustöötajaile kasulik plaanide tegemisel, nüüd olevat tagavara lõppenud ning iga uus vastuvõetav käsikiri minevat otse tootmisele."

Raamatukirjastajad võivat märkida, et põhiliselt on suudetud rahva raamatunõudluse kasvuga sammu pidada.

Iga elaniku kohta müüakse keskmiselt 11 rubla eest raamatuid aastais.

1978. a. osteti raamatuid pisut rohkem kui oli laenutusi raamatukogudest.

Viimane olukord tõstatavat küsimuse, kas on tarvis eesmärgiks seada, et kõik väljaantavad raamatud jõuaksid isiklikesse raamatukogudesse? Kas ei peaks tõstma raamatukogude osatähtsust elanikkonna lugemishimu rahuldamisel — vähemalt ilukirjanduse osas.

Praegu ilmuvat Eestis ilu-, laste- ja noorsookirjandust ligi 8 miljonit eksemplari, sealhulgas üle 6 miljonit eesti keeles. Ligikaudu 5,5 raamatut ühe elaniku kohta olevat tunduvalt rohkem kui enamikus teistes nõukogude riikides. Samal ajal aga ei jõuta sammu pidada järsult kasvava teatmekirjanduse nõudmisega.

Viimaseid on küll märksa rohkem kui varem, aga takistuseks on paberifondi piiratus, teatmeteoste keerukas ladumine ja sellest tulenev pikk tootmistsükkel.

Eesti kirjastajad olevat tegutsenud energiliselt otsides teid ja võimalusi paberi kokkuhoiuks ja säästlikumaks kulutamiseks, et iga paberitonn annaks maksimaalset kasu. Üheks mooduseks on Eestis kooliõpikute mitmeaastase kasutamise praktika. Sellega võimalduvat säästa õpikute väljaandmiseks kulutatava paberi hulka Eestis 18—20%-ni kirjastustegevuses ettenähtud trükipaberi kogusest. Teistes nõukogude riikides seda praktikat alles juurutatakse, läheb samal ajal õpikute trükkimiseks 40—45% ja mõnes koguni 60% trükipaberi fondist. Eestis olevat tulemusi saavutatud (esteetilise kujunduse arvel) paberi trükipinna efektiivsel ärakasutamisel.

Töötulemusi on saavutatud ka muudelgi aladel. Laiaulatuslikul raamatunõudluse uurimisel on teeneid, et müümata jäävat vaid 0,6—0,7% väljaantud raamatuist.

Eesti on tugev tõlkemaana.

Viimastel aastatel olevat tõlketegevus jälle (kahjuks vene autorite arvel) tunduvalt laienenud.

Käesoleval aastal on plaanis 30—35 keelest tehtud tõlked. Eesti kirjandust tõlgitakse omakorda igal aastal 18—20 keelde. Üldse on eestindatud kirjandust 84 keelest, nende hulgas 42 nõukogude rahvaste keelt ja 42 väliskeeltest. Kuigi ergutatakse tõlkekaadri laiendamist, on tõsiseks probleemiks jäänud luule tõlkimine vene keelde, sest pole kvalifitseeritud tõlkijaid.

Raskeim probleem kirjastajaile on eriti viimasel kahel aastal olnud trükipaberi nappus. Selle vältimatuks kaaslaseks on trükikodade ebarütmiline töö; siit on omakorda tulenevad raskused raamatute hea polügraafilise teostuse tagamisel ja muud hädad. Raskusi süvendab asjaolu, et viimastel aastatel ei ole suudetud eraldatud trükipaberi fondi täies ulatuses kätte saada. Mullu jäi näiteks ettenähtud normist saamata 11%. Soovida jätvat ka teiste polügraafiamaterjalidega varustamine. Nii on postkaartide kvaliteedi tagasiminek seotud kartongisortimendist. Kalinguri lederiini (kunstnaha) jt. kvaliteetsete köitematerjalide raskesti saamine takistab köitmist.

Viimase kümne aasta jooksul on tervelt 13 „vennasvabariiki" jõudnud endale uue nüüdisaegse raamatutrükikoja valmis ehitada.

Tallinnas tahetakse seda hakata rajama eesoleval viisaastakul, mis oleks kaks korda suurem kui praegused trükikojad kokku. Ehitusele on varutud maa-ala Kadaka tee ja Laki t. piirkonnas, kus on juba moodne paberiladu.

Kuid probleemid ei ole lahendatud uue trükikoja saamisega. Muret tekitavat juba praegustes trükikodades olukord polügrafistide kaadriga. Vanad trükitöölised lähevad üksteise järele pensionile, asendust noorte näol tuleb aga vähe. Trükitööliste elukutse on viimastel aastakümnetel populaarsust minetamas. Polügrafiste ettevalmistaval õppeasutustel on pidevalt raskusi õppegruppide komplekteerimisega. Nii ei saavat suurte traditsioonidega Tartu linnast peaaegu ühtki noort polügrafisti elukutset õppima.

Eriti suur põud olevat masinaladujaist; see on saanud peamiseks kitsaskohaks kuhu on jäänud toppama paljude ajakirjade plaaplaanikohane ilmumine.

Kuid polevat midagi tehtud selle kutseala propageerimiseks, mida nüüd uue trükikoja saamise lootuses tahetakse alusada.

Selliste murede tõttu on kodumaal ilmuval raamatul halb väliskujundus, tehakse kitsikuses mida suudetakse.

● Austraalias Melbourne'is elav eesti kunstnik Gunnar Neeme poeg Aarne Neeme on tunnustust leidnud Austraalia ühiskonnas teatridirektorina. Nüüd on ta Hunter Theatre Company direktoriks, kus tema juhtimisel on lavale toodud klassikuid kui ka moodsate draamakirjanike töid. Hiljuti äratas laialdast tähelepanu tema juhtimisel Wayside Chapel's Kings Cros-

● Stokholmi päevalehes „Dagens Nyheter" (9. jaan. 1981) ründab Mert Kubu ägedalt Rootsi valmisolekut võimaliku õlikriisi puhul. Rootsi on õlist liiga olenev, kuid alternatiivseist energia-allikaist on räägitud, aga midagi pole tehtud, kõik uurimised on eelstaadiumis. Samal ajal teised Põhjamaad on tõsiselt hakanud end varustama võimaliku õlikriisi puhuks. Mert Kubu süüdistab otsusevõimetuses nii valitsevaid erakondi kui ka opositsiooni.

„VABA EESTLANE" on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

VALVEARST NÄDALALÕPUL

21. ja 22. märtsil
dr. R. Pahapill, tel. 721-7777

28. ja 29. märtsil
dr. T. Sanks, tel. 461-0912

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Demjanjuk eitab surmalaagris viibimist

CLEVELAND — Ukrainlane John Demjanjuk, keda süüdistatakse sõjakurjategudes Poolas Teise maailmasõja ajal ja valeandmete andmises Ühendriikide immigratsiooniministeeriumile, esines Clevelandis toimunud kohtuprotsessil omapoolse seletusega. Demjanjuk kinnitas, et ta pole kunagi olnud sakslaste teenistuses Poolas rajatud juutide hävituslaagrites vaid on suurema osa sõjaajast olnud sakslaste käes sõjavangis. Sõja lõpufaasis oli ta kommunistide vastu võidelnud ühes sakslaste poolt rajatud ukrainlaste üksuses. Demjanjuk võttis omaks, et ta valetas Ühendriikidesse saabumisel siinsetele võimudele, kuna ta kartis, et teda antakse välja venelastele ja saadetakse tagasi Venemaale, mis oleks tähendanud tema surma või saatmist sunnitöölaagritesse.

Demjanuki kaitse poolt kohtusse toodud tunnistaja prof. Michael Pap, kelle erialaks on ajalugu ja poliitilised teadused, mainis, et paljud endised vene kodanikud varjasid Ühendriikidesse tulekul oma sünnikohta, kuna nad kartsid sunniviisilist repatrieermist. Prof. Pap kinnitas samuti, et N. Liidus võltsitakse dokumente, et karistada sellega kommunistliku rezhiimi vastu töötanud isikuid.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

tatakse, et Tartu näidissovhoosi Vorbuse osakonna kümnendast laudast on ikka toekaid piimakoguseid tulnud. Majandi töövetetaran sotsialistliku töö kangelane Rosalie Kirjanen olevat selle 110 lehmakohaga lauda töötajate tillukeses kollektiivis kui ka majandis ja isegi rajoonis oma töösse- ja ellusuhtumiselt, nõudlikkuselt iseenda ja teiste suhtes tõeliseks autoriteediks.

Ja millega kõik Rosalie Kirjanen „Rahva Hääle" andmetel hakkama ei saa! Ta olevat juba üle kahekümne aasta Vorbusel ja selle aja jooksul on ta paljudele noortele õpetanud uudseid töövõtteid, armastust lüpsjakutse vastu ja kasvatanud neid kommunisti teadlikkusega. Töökohas valitsevat puhtus, vasikad olevat terved ja õigesti joodetud. Möödunud aastal olevat ta lehmalt välja lüpsnud 4367 kg piima, kuid Rosalise ei olevat sellega rahul ja tahab tänavu saada iga lehma kohta 4370 kg piima. Ja mis kõige tähtsam — N. Liidu kommunistliku partei kongressi avapäevaks olevat ta kohustanud saama lehma kohta 660 kg piima, s.o. täitma kahe kuu plaani.

Selle eest, et Rosalise Kirjanen on pannud lehmad partei auks kahe kuu plaani täitma, on Rosalie Kirjanen saanud kaks Lenini ordenit, kuldmedali „Sirp ja vasar" ning üleliiduliselt rahvamajandusnäitusel on ta toonud kaks hõbemedalit ja ühe pronksmedali.

N. Liidus juhtuvad tõesti imelikud lood — lüpsjatel on rinnad aurahadega kaetud, nad lüpsavad kommunisti teadlikkusega ja panevad lehmad kaugelt üle plaani piima andma. Kuid kõige selle ilusa loo juures on ainult väike viga: piimast ja võist on alati suur puudus.

AMI

Laupäeval, 7. märtsil kulus terve päev seisukoha võtmiseks kus toimuks järgmine ESTO-84. Pildil vaade arvukale osavõtjaskonnale, kes suure tõsidusega kuulavad EKN esimehe Laas Leivati ettepanekut neid korraldada Torontos.
Foto: Vaba Eestlane

Sihtasutus Eesti Päevade varandus $19.000

Tõnu Tõsine valiti tagasi esimeheks

Pärast Torontos möödunud laupäeval toimunud eesti organisatsioonide üldkoosolekut järgmiste ESTO-84 päevade koha määramise asjus, järgnes Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas peakoosolek. Kohal oli 40 liikme ümber. Koosoleku juhatajaks valiti V. Raiend, protokollis Ontario sihtasutuste korra kohaselt sekretär E. Soomet.

Eelmise koosoleku protokoll kinnitati ja siis andis esimees Tõnu Tõsine 1980. a. tegevusaruande, kus oli esimeseks olulisemaks ülesandeks ESTO-80 informatsiooni levitamine ja info-bülletääni „Kanada Reporter" kolme numbri väljaandmine, mida jagati 900 eks. Teiseks korraldas sihtasutus infokoosolekuid, kolmandaks 1980. varakevadest ESTO-päevadeni pidas Eesti Majas avatud Kanada bürood.

Terve aasta jooksul oli tihe side Stokholmi peakomiteega.

Teostati ühislennu korraldamine, millise tööga alustati 1979. a. ja kus kahe lennukiga viidi Rootsi 454 inimest, nende hulgas 80 skauti-gaidi, 42 rahvatantsijat. Sihtasutus toimetas ESTO-80 piletite müüki. Ka muus osas oli tegevus mitmekülgne. „Kungla" ballil valiti Miss Esto-Kanadaks Helle Leitham, kes Stokholmis valiti Miss Estoks. Samal ajal müüdi ESTO-embleemiga särke. Nüüd on avatud ESTO-albumi levitamise aktsioon.

Kassaaruande esitas laekur J. Ramjalg, see näitas sissetulekute poolel $6.150.07 ja väljaminekuid $836.07, jättes seega ülejääkigs $5.314.00. ESTO ürituste üldine läbikäik oli $322.721.37, andes ülejääkigs $3.643.41.

Eduka majandusaasta tulemuseks ongi, et praegu on sihtasutuse varanduseks $19.173.36, mis on oluline järgmiste Ülemaailmsete Eesti Päevade korraldamisega tekkivate kulude katteks.

Peale välis- ja siserevidentide protokollide lugemist kinnitati aruanded.

T. Tõsine esitas 1981. a. tegevuskava. Ta ütles, et selle koostamine oli raske, kuna ei olnud teada, milliseks eelmine koosolek kujuneb. Üksikuist punktidest nimetas ta ESTO-80 albumi väljaandmise aktsiooni, astuda vajalikke samme ESTO-84 alustamiseks, pidada kontakti teistes maades olevate ÜEP komiteedega.

Sellele lisaks esitas J. Ramjalg uue eelarve, mis oli tasakaalustatud $2.100-le. J. Pahapill tegi ettepaneku, et juhatusele jäägu võimalus vajaduse korral eelarvet suurendada. Liikmemaksuks kinnitati üksikisikuile $1.00, organisatsioonidele $2.00.

Valimistel tuli valida 7-liikmeline juhatus, kellest esimees eraldi. Juhatusliikmeiks annavad igaüks ühe organisatsioonid gaidid-skaudid, Eesti Lauljate Liit, võimlejad, rahvatantsijad ja EKN. Lisaks tuleb üks valimisele liikmesorganisatsioonide esindajaist.

Esimehe valimisel seadis F. Koop üles senise esimehe T. Tõsise ja P. Einola meie tuntud rahvatantsujuhi T. Metsala. Kinnisel hääletamisel anti esimesele 65, teisele 22 häält.

Juhatusliikmeiks esitasid gaidid-skaudid E. Kiilaspea, E. Lauljate Liit A. Kelderi, Võimlejate Liit Merike Toomese, rahvatantsijad H. Toomsalu ja EKN A. Kittaski.

Ühele järeljäänud vabale kohale seati kandidaatideks H. Kivi ja E. Lepnurm. Mõlemale kandidaadile peeti sütitavaid toetuskõnesid, kuid valimistel sai H. Kivi 21 ja E. Lepnurm 27 häält, andes enesele ka Vancouveri organisatsioonide 8 häält.

Revisjonikomisjoni valiti J. Terts, V. Kana ja O. Haamer. Välisrevidendiks edasi senine revident G. Mitt.

Algatatud küsimuste all otsustati R. Kreemi ettepanekul anda toetust Vancouveris oleva juhatusliikme Torontosse sõiduks kuni $500, misjärel koosolek lõppes Eesti hümniga.

Austraalias õpitakse eesti keelt

Eestlaskond järgnes Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu üleskutsele

SYDNEY — Järgides Ülemaailmse Eesti Kesknõukogu üleskutsele, millega eelolev aasta kuni järgmise Eesti Vabariigi aastapäeva tähistamiseni kuulutati eesti keele ja kooli aastaks, esitati Austraalia Eesti Seltside Liidu rahvusliku kasvatuse ja kultuuriala juhataja Tiiu Salasoo poolt olemasolevad eesti keele õppimisvõimalused Austraalias.

Sydney Eesti Seltsi täienduskoolis algas õppetöö laupäeva, 28. veebruari hommikul Sydney Eesti Majas eelkoolealistest kuni algkooli lõpuklassi õpilastele, vaatamata nende eesti keele oskusele. Koolijuhatajaks on Ilse Tults.

Laupäevases keeltekoolis Sydneys algas eesti keele õpetus gümnaasiumiõpilastele 7. veebruaril. Õppekava katab eesti keele kursuse 7—12. õppeaastani, mille lõpul on õpilastel võimalik sooritada eesti keele eksam osana tavalisest gümnaasiumi lõpueksamist.

Kaks õpilast, kes möödunud aastal seda võimalust kasutasid, leidsid, et nende eesti keele kõrged tulemused tõstsid tunduvalt nende parima kümne aine hindesummat, mille alusel ülikoolidesse pääseb.

Nii on eesti keele õppimisel laupäevases keeltekoolis ka praktiline väärtus. Kooli tööst võivad osa võtta ka täiskasvanud eesti keelt õppida soovijad, kes samuti võivad soovi korral eksternina eksami sooritada. Õpilastele tasuta õppetöö toimub Winifred Oseri juhatusel laupäeviti Sydney Eesti Maja klubiruumis.

Sydneys toimub ka õhtukursus eesti keelt mitte- või väheoskajaile. Kursus on toimunud 1977. a. alates, alul „TAFE'i" ja möödunud aastal linna haridusosakonna toetusel. Seni on kursus toimunud teisipäeva õhtuti, kuid päev ja aeg otsustatakse vastavalt osavõtjate soovile. Esimene koolitund oli 3. märtsil Sydney Eesti Maja klubiruumis.

Möödunud aastast peale on tegutsenud keeleõpetus ka Adelaide'i noortele. Eesti keele õppijate grupp töötab Valdek Kanguri juhatusel.

Melbourne'i Eesti Ühingu kultuuriala juhatajal hr. Lüdigil on parajasti käsil sealsesse riiklikku laupäevasesse keeltekooli eesti keele õpetuse organiseerimine. Juta Haller on nõustunud õpetajaks hakkama. Suurimaks raskuseks on laupäeva hommikune õppeaeg, et kõik soovijad saaks osa võtta. Hr. Lüdig loodab, et tal on võimalik kiires korras leida 10 õpilast, kelle hulgas võib olla ka täiskasvanuid.

Melbourne'is töötab veel Melbourne'i Eesti Ühingu Täienduskool.

Õppetöö algkoolealistele toimub Asta Mikkori juhatusel igal teisel pühapäeva pealelõunal Eesti Majas. Esimene koolipäev oli 1. märtsil.

Kui peaks teistes keskustes leiduma neid, kes soovivad organiseerida eesti keele õpperinge, on Austraalia Eesti Seltside Liit meeleldi nõus neid abistama nii näpunäidete kui ka õpikutega. Samuti on kavas kassettidega kaugõppe süsteemi välja töötamine.

Rootslaste arv Soomes väheneb

Viimaste statistiliste andmete kohaselt on Soomes praegu 301.000 soome-rootslast, ehk 6,3 protsenti elanike üldarvust.

Tendents näitab soome-rootslaste pidevat vähenemist, kuigi kahanemine ei ole nii suur, kui seda mõned aastad tagasi kardeti. Vähenemise üheks põhjuseks on soome-rootslaste eriti suur väljarändamine, eeskätt Rootsi. Samuti on vanusestruktuur soome-rootslaste osas ebasoodus. Näiteks on Helsingis pensionäride arv 18,7 protsenti isikute hulgas, kes peavad rootsi keelt oma emakeeleks. Soomlaste hulgas on vastav arv 6—7 protsenti.

ESTO-84 kommentaare

Pikk Kanada eesti organisatsioonide töökoosolek Torontos näitas kahe vanusegrupi seisukohti suursündmuse organiseerimisel. Nooremaile oli küsimuses uus meelitav sõit Kanada läänerannikule, vanemaile aga ühe suursündmuse kaotsiminek. Töötegijaile aga kolm aastat puhkust, mida tulnuks teha kui ESTO-84 jäänuks Toronto eestlaste korraldada; hoopis kergem on vaadata kuidas teised teevad ja oma tööülesandeis eksivad, kuna õiged töötundjad on kaugel.

Vancouverisse minek on pannud inimeste fantaasia tööle. Juba koosolekul nägi oma silmade ees eesti päevade idee andja, kuidas eesti lippudega kaunistatud raudteerong alustab sõitu Atlandi kaldalt ja jõuab pärast kõigi uinunud eestlaste äratamist ja kaasa võtmist Vancouveri pidustusele. Rongiga on alati see hea omadus, et seda võib uute vagunitega pikemaks teha, nii et kellegil ei tarvitse maha jääda.

Endisel laevakaptenil on teine plaan: tuleks üürida suurem reisilaev, millega alustaks sõitu Torontost. Laev läbiks Montreali, võibolla võtaks inimesi peale ka USA idarannikult, läbiks Panama kanali ja jõuaks siis teist rannikut kaudu Vancouverisse. See oleks mõeldud peamiselt pensioniealistele, kel on rohkem aega sellise laevasõidu tegemiseks.

Üks huvitavamaist seisukohtadest sel pikal koosolekul oli reisibüroo pidaja oma, kes soovitas ESTO-84 korraldamist Torontos ehkki ta võiks juba nüüd terve rea lennukeid varuda neile Vancouverisse minna soovijaile, kel pole aega ei rongi ega laevaga sõitu teha. See näitab, et mees hindab oma organisatsiooni huvisid tähtsamaks isiklikust ärist.

Vahepeale kolme aastaga aga muutub palju. Praegused eesti keskkooli õpilased on kõik kooli lõpetanud, uued õpilased on alustanud õppimist ja elu läinud edasi. On tulnud juurde uusi lauljaid ja tantsijaid, kes tahavad Vancouveris pidutseda. Aga teiselt poolt tuleb meenutada Montreali esindaja sõnu, et Vancouverisse viimisega kaotavad 10.000 eestlast võimaluse sellele kaasaelamiseks.

Nii on mõlemal pool oma kaalukad seisukohad. Hoopis üllatavalt jagati Ühendriikides Vancouveris ESTO-84 korraldamise uudist. Seal peeti seda nagu oma sisemaa ürituseks, kuhu minek ei tekita probleeme ega osutu takistavalt kalliks, kuna on huvi, inimesi ja lennukeid. Olevat hoopis õigem seda pidustust alati uues kohas korraldada, mis äratab suuremat huvi ja annab reisimiseks põhjuse.

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Norrköpingus 500 eestlast

STOKHOLM — Norrköpingis elab praegu umbes 500 eestlast, enamus neist vanemast generatsioonist. Nooremad lahkuvad linnast pärast keskhariduse saamist. See aga pole takistanud seltskondlikku tegevust. „Eesti Kodu", mille ülalpidamiseks on liitunud kõik kohalikud org-id, on igal õhtul kasutusel.

Skautide gaidide lipkonnas on praegu 42 noort, enamuses hundud ja hellakesed; täienduskoolis õpib 7 last. Aug. Liivi õpetajaks olles.

Pensionäride ühingul on 125 liiget. Tegelikult on pensionäre Norrköpingis üle 200. Koos käiakse üle kahe nädala, kusjuures kogunenute arv on tavaliselt 25 kuni 40.

Katuseorganisatsiooniks on „Eesti Kodu", mille liikmed org-id, kelledeks on: skaudid-gaidid, Pensionäride Ühing, Fotoklubi, Koolisõprade Selts, Skaudisõprade Selts, Norrköpingi kogudus ja Kirikukoor mille juhiks H. Piirimets, „Eesti Kodu" korraldab ka E.V. aastapäevade tähistamist, millest tavaliselt kuni 130 inimest osa võtab. Teater sinna enam ei tule, kuna õhtuti ei juleta kodudest välja tulla.

Kirikuõpetajaks on praost E. Töldsepp, kes kohale sõidab kord kuus lisaks muudele kiriklikele talitustele, mis võivad esineda. Keskmine jumalateenistusest osavõtjate arv tõuseb 80-le, pühade ajal see kahekordistub. Tegutseb ka koguduse laulukoor. Leeri kogudus ei pea, õpilased siirduvad leerideks skautlike noorte Metsakodusse.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... " .... 19.. . Tellimise katteks lisan $ .... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....

Aadress ....

PÄRAST PIKKA JA VAEVARIKAST HAIGUST UINUS
IGAVESELE UNELE MEIE KALLIS EMA, ÄMM JA VANAEMA

ELVINE ROSALIE RAND

(neiuna Wunderlich)
Sündinud 26. veebruaril 1888 Undla vallas,
Surnud 27. veebruaril 1981 Charlestonis, S.C. USA

Mälestavad kurbuses ja leinas

HILDEGARD ja JOHN MARICQ
WALTER ja MARGA RAND
MATTI ja CAROLYN MARICQ
MAIKEN RAND
VILLU ja TOIVO MARICQ

Armast sõpra

EMILIE POLDING'ut

mälestavad leinas

ADELE BRUNHOF
TIIA LEPIK
REINO TRÄSS
OLEV TRÄSS perega

INCOME TAX PREPARATION
MARK TUOMOLA, B.A.
191 Eglinton Ave. E., room 206
— Soome Ühispanga maja
Tel. 488-1801
Töötanud 1973. a. alates

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus.
Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

MÜÜA SUVEMAJA
Rice Lake'is (90 miili Torontost, Hwy. 45) 50 ja 150 jalane rannakrunt. 4 magamistuba, 2 rõdu, soe vesi, septic tank ja kaev. 2 paadikuuri, ühel nendest 1-magamistoaga korter teisel korral. Mõlemad majad isoleeritud. Hind kokkuleppel.
Helistada igal ajal tel. 769-8691

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
Annetused ja testamendipärandused on tulumaksuvabad.
Annetaja soovid täidetakse.
958 Broadview Ave. Toronto.
Ont. M4K 2R6

Kaks juubilari — Toronto Eesti Baptisti koguduse pastor Kaljo Raid ja kaksikõde Ilse, kes pühitsesid 60 a. sünnipäeva.
Foto: Ilme Lillevars

Leedus ärev meeleolu

Balti riikide sündmuste peegeldusi Soomes

STOKHOLM (EPL) — Neljakümne eesti kultuuritegelase avalik kiri pole jõudnud ei „Pravdasse" ega „Rahva Häälde". Seda on avaldatud eesti pagulasajakirjanduses, sedakaudu on see läinud tervikuna või tsitaatidena laiali maailma ajakirjandusse.

„Helsingin Sanomat" 6. veebruaril avaldab kokkuvõtte kirjast pealkirja all „Eestis pinge keele ja kultuuri saatuse tõttu".

Kirja põhjustajaks on artikli järgi „eestlaste mure keele ja kultuuri olukorra üle vabariigis, kus on suur ja kasvav venekeelne vähemus." Tuuakse ära allakirjutanute nimed.

Lisaks mainitakse salajasi vene keele õpetamise edendamise juhtnööre, neist tuuakse paar tsitaati.

Ühes rõhutatakse, et vene keele abil tuleb õpilasi „igatpidi kasvatada".

Paar päeva varem (3. veebruaril ilmus samas ajalehes selle Moskva korrespondendi Pentti Suomineni artikkel, mille pealkirjaks jutumärkides tsitaat N. Liidu kompartei kongressi ettevalmistamise vaimus K. Vainolt: „Asjatud pisarad N. Eesti kultuuri üle".

Artiklis refereeritakse üle kogu N. Liidu esitatud seisukohavõtte „kodanlike igandite" ja „kodanliku natsionalismi vastu".

Tsiteeritakse kõigi kolme Balti riigi komparteide seisukohti, mis väikeste variatsioonidega rõhutavad ikka sama: „võitluse vajadust reaktsionäärse natsionalismi vastu" ja „erilist rõhkupanekut noorsoo internatsionaalses vaimus kasvatamisele".

Refereeritakse Tallinnas toimunud koolinoorsoo rahutuste kirjeldusi.

Leedus olevat praegu meeleolu Poola sündmuste tõttu eriti pinev, kuuldavasti olevat Leedu viimasel ajal suletud välismaalastele.

Paarkümmend leedulast olevat katsunud saata telegrammi Walesale Poola.

N. Liidu islamiusulisis liiduvabariikides on ametlikud seisukohavõtud kompartei kongressi eel samuti rõhutanud „ateismi keskset osa parteitöös". Tulevat võidelda mitmete negatiivsete minevikunähtuste vastu. Selle propaganda põhjuseks näivad olevat sündmused Iraanis ja sealne islami „renessans".

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud
MATUSEMAJA
Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.
Väärikas teenimine
ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.
T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1498

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS
362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8
Tel. 466-1951 või 466-1502
Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

Norra relvad varaste käes

Relvalaod asuvad sageli valveta küünides

OSLO — Teised NATO liikmesriigid kardavad, et Norra kaitsejõudude hoolimatu viis oma relvade hoiukohtade valvamisel aitab maailma mitmesuguseil terroriorganisatsioonidel tegutseda, kes arvatakse saavat oma relvad Norrast.

Maailma ajakirjandus nimetab Norra relvaladusid, mis on sageli endised heinaküünid, maailma suurimaks valveta relvaladudeks. Tuhandeid relvi on varastatud mitmesugustele kohtadele rajatud tsiviilkaitseks mõeldud ja sõjaolukorra puhuks ettenähtud ladudest.

Norra kaitsejõududele häbiväärsete reportide kohaselt on Norrast varastatud relvi leitud juba nii kaugelt kui Salvadorist ja Bangladeshist.

Norras on mitmele poole ladudesse paigutatud igasuguseid jalaväe vajaduseks mõeldud relvi, püstoleid, automaatpüsse, konepüstoleid kergeid kuulipildujaid, granaadiheitjaid ja isegi NATO suurimaid keskkaugusega juhitavaid rakette, samuti laskemoona ja mürske relvadele ning käsigranaatidele.

Skandaal tuli ilmsiks pühapäeval, 22. veebruaril, kui kaks relvavarast tulistasid kaht oma meest, kahtlustades neid ülesandjatena. Norra poolt antud teadete kohaselt on neist ladudest varastatud vähemalt 700 AG-3 automaatpüssi, milles kasutatakse NATO standardlaskemoona (kal. 7,62), 120 automaatrelva ja nende laskemoona ning käsigranaate.

Maikuul 1979 viidi ära vähemalt tonn relvi ja laskemoona Banaki ladudest N. Liidu piiri lähedalt ja teisel vargusejuhtumil 40 käsigranaati.

Osa vargaist on noored huligaanid, aga paljudel juhtumitel on relvad leidnud tee rahvusvahelisele „surmakaupmeestele", kes vahendavad neid edasi rohkem raha pakkuvaile radikaalseile organisatsioonidele. Norra omad äärmuslased radikaalid on kinnitatud teadete kohaselt varastanud valitsuse relvi, kasutades neid oma poliitiliste vastaste ja oma petjate vastu.

Norra kodukaitseüksused, 80.000 reservväelasest moodustatud tsiviilkaitse võrk vajab 380.000 relva.

Neid on asetatud lugematuisse kohtadesse ja reservväelased tunnevad neid paigutuskohti. Sageli antakse ladude valvamise ülesanne lähemal asuva talupidaja ülesandeks, kes seda peab tegema 24 tundi päevas.

Juubilarid oma koguduse armastuse soojuses

Pärast Kaljo Raidi 60. sünnipäeva puhul korraldatud helitööde vaimulikku kontserti toimus koosviibimine sünnipäevalastele Ilse ja Kaljo Raidile T. E. Baptisti kiriku alumises saalis. Ruum võis mahutada kuni 250 inimest, kuna osa neist pidid seisma püsti.

Peale rikkaliku kohvilaua andidest osa saamist algas õnnitluste rida, ikka koos lilledega. Samuti avaldati tänu kontserdil tegevaile olnud koorijuhtidele ja solistidele. Koguduse abijutlustaja H. Eller täitis õhtu teadustaja osa, märkides et nagu juubilarid võivad oma elule tagasi vaadates öelda tänu Jumalale, nii võib sama teha ka kogudus, kes on aega jaganud nendega. Mõlemale juubilarile anti koguduse poolt kinnised ümbrikud ja lilli.

Alanud koguduse siseorganite tervituste osa avas koguduse abistamiskomitee poolt Magda Laaneorg, kes oma õnnitlustele lisaks esitas kummalegi pühendusluuletuse.

Koguduse haiglate külastuskomitee nimel õnnitles Pauline Auväärt, hinnates ka K. Raidi osa haiglate külastamisel ja soovis, et ta suudaks anda veel palju seda tuge mida teised temalt vajavad.

Maaja Duesberg-Roos õnnitles nii muusikuna kui ka vaimulikuna, kelle usust on temagi inspiratsiooni saanud. Koguduse õdede ringi õnnitluse tõi Gerda Palias. Ka tema esitas luuletuse, ühe õele, teise vennale. Pastorile oli valitud luuletus „Pisarad", kuna pisarate kuivatamine on olnud üks osa koguduse vaimuliku tegevusest.

Vahepeal laulis naistrio Maimu Lindström, Ella Pumber ja Asta Kaups, saatis P. Kaups, misjärel avaldati kõigi juubelipäeva organiseerimiste taga olnud P. Kaupsile tänu tugeva aplausiga.

Kirjalikud tervitused olid tulnud Vancouveri Eesti Ühendatud Koguduselt koos suure kimbu nelkidega, New Yorgi Eesti Bethany koguduselt ja L. Heinmetsalt, Vancouveris asuvalt dr. A. Proosilt ja mõlemale luuletused Taimi Proosilt.

Senta Medri esitas õe Imbi klaverisaatel viiulipala ja dr. E. Mänd tõi õnnitlusi vanema põlve vendade poolt.

Ta õnnitles kogudust selle päeva puhul eriti, et kogudus murdis end välja oma kitsast ringist ja kuulutas Jumala sõna ja tutvustas oma talente. Ta märkis teiseks teatud läbimurret usuelus, mis algas eesti talutubades lihtsate inimeste juures, kuid nüüd on baptistlik ellusuhtumine kasvanud üles ja murdnud need kitsad piirid, mis maailm on ümber pannud. Eesti usklikud on kõrgeil kultuurielu- ja teaduslikel kohtadel. Sellejuures pole kaotatud sooja usulist tunnet. Ka kodumaal käivad haritud noored kirikus ja võtavad osa usuelust. Kolmandaks ta märkis, et kogudus ei häbene oma talentidega Jumalat teenida. Kõik talendid on pühad kui nendega Jumalat teenime. Ta rääkis oma kirjanikuks saamist, mis ei meeldinud selleaegseile vanemaile vendadele.

Täna on aga ühe mehe muusikalise looминguga kogu õhtu olnud täidetud.

Järgnesid õnnitlused Eesti Evangeelse koguduse pastorilt A. Laurilt, kodumaa vendade poolt ütles J. Puusaag, et karjase amet on väga hea amet, kui sa ei pea suuri lambaid süles kandma, sellepärast katsuge käia omal jalul, kui kasvatate kodumaalt pärinevat karja siinsetel uutel karjamaadel. Toronto Eesti Seltsi poolt tervitas J. Terts ja andis üle lilli.

„Gloria" muusikaansambel laulis laulu, C. Kipper õnnitles juubilare, ja iseloomustas neid kui kahte põhjamaa last, millise laulu esiettekanne oli varem toimunud. Noortekoor laulis, koorisolistideks olid Senta Medri ja Marika Krabi-Wilbiks, lauldes K. Raidi lemmiklaulu C. Kipperi juhatusel.

Veel õnnitles noorte poolt Enno Kalmet ja Anne Alkok andis lilli. Välismisjoni toimkonna poolt andis Maire Polashek kimbu roose ja esitas oma luuletuse. Imbi Medri tervitas koguduse raadiokomitee poolt, Wellik Brasiilia usklike poolt, H. Söderholm õnnitles oma luuletusega, meeskoor laulis H. Lindströmi ja teise laulu K. Raidi juhatusel. A. Vaikla tõi õnnitlusi Montrealist ja luges ette rea kirjalikke õnnitlusi New Yorgist, Floridast, Duluthist, Stokholmist, perekond Paliaselt Pariisist ning mitmelt kodumaa baptisti koguduselt ja vaimulikult.

Lõpuks ütles juubilar ise, et tal on valida kaks tänukõnet. Üks lühem ja teine pikem. Arvestades tänase päeva suurust valis ta pikema: „Tänan väga!" (Lühem versioon olnuks „tänan").

Pikaks läinud koosviibimine näitas seda suurt soojust millega eesti baptistid oma pastorit hoiavad ja armastavad, mistõttu üks õnnitlus oli südamlikum kui teine ja oli pannud kõik koguduse värsisepad oma tundeid pühendusluuletusteks vormima.

SÄÄSTKE 10%
OMA 1980. AASTA TULUMAKSULEHE
TÄITMISEL MÜÜGISEDELI ABIL KUI OSTATE KOHALIKEST
Woolco ÄRIDEST
MOBILE INCOME TAX SERVICES
„ME TULEME TEIE JUURDE"
SUITE 203, SHEPPARD CENTRE
2 SHEPPARD AVE. EAST
WILLOWDALE, ONTARIO
M2N 5Y7
TELEFON (416) 223-3304
Mobile Income Tax Services ei ole mingil viisil seotud F. W. Woolworth Co. Limited'iga, väljaarvatud ainult 10 protsendiline hinnaalandus tulumaksulehe täitmisel.

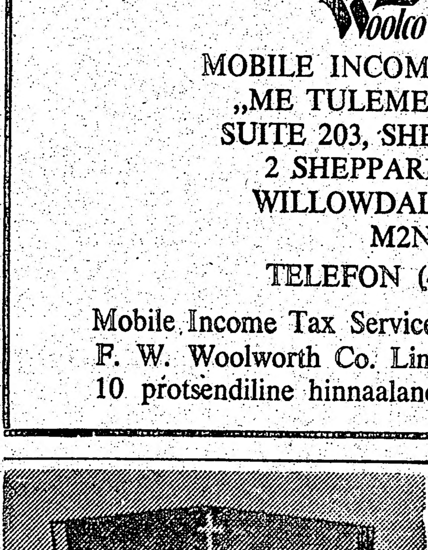
HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St., Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
487-2147, õhtuti 447-1206
Nigul Virro

A. Küng'i
„A DREAM OF FREEDOM"
Rahvuste säilumisest vene imperialismis 40 a. jooksul (1940—1980)
Raamat on heade arvustuste osaliseks saanud mitmetes Euroopa riikide ajalehtedes.
Sobiv kink mitteeestlastest sõpradele.
Saadaval
VABA EESTLASE talituses
hinnaga $19.40, postiteel $20.—

Johannes Järvalt
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Eelistatud praktikaalad:
Tulumaksud jt. riigimaksud
Testamente, hooldusi ja pärandi-tompe
Üldpraktika
Päeviti: (416) 967-6660
Õhtuti: (416) 757-9190

„VABA EESTLANE"
on valvel eestlaskonna üldhuvide eest!

uduse pastor Kaljo Raid
ipäeva.
Foto: Ilme Lillevars

duse

ul korraldatud helitööde sünnipäevalastele Ilse ja saalis. Ruum võis mahu- eisma püsti.

ine kasvanud üles ja need kitsad piirid, mis on ümber pannud. Eesti on kõrgeil kultuurielu- ja el kohtadel. Sellejuures tatud sooja usulist tunnet. maal käivad haritud noo- us ja võtavad osa usu- olmandaks ta märkis, et ei häbene oma talentide- at teenida. Kõik talendid d kui nendega Jumalat Ta rääkis oma kirjani- nist, mis ei meeldinud sel- vanemaile vendadele.

on aga ühe mehe muusi- loominguga kogu õhtu ol- idetud.

sid õnnitlused Eesti Evan- guduse pastorilt A. Lau- maa vendade poolt ütles g, et karjase amet on vä- met, kui sa ei pea suuri süles kandma, sellepärast käia omal jalul, kui kas- õdumaalt pärinevat karja utel karjamaadel. Toron- Seltsi poolt tervitas J. ndis üle lilli. a" muusikaansambel lau- C. Kipper õnnitles juu- a iseloomustas neid kui hjamaa last, millise laulu ne oli varem toimunud. or laulis, koorisolistideks a Medri ja Marika Krabi- lauldes K. Raidi lemmik- Kipperi juhatusel. nnitles noorte poolt En- et ja Anne Alkok andis smisjoni toimkonna poolt ire Polashek kimbu roose oma luuletuse. Imbi Med- s koguduse raadiokomitee Wellik Brasiilia usklike Söderholm õnnitles oma a, meeskoor laulis H. ni ja teise laulu K. Raidi A. Vaikla tõi õnnitlusi ist ja luges ette rea kirja- itlusi New Yorgist, Flo- uluthist, Stokholmist, pe- aliaselt Pariisist ning mit- lumaa baptisti kogudusel- likult.

s ütles juubilar ise, et tal a kaks tänukõnet. Üks lü- eine pikem. Arvestades tä- va suurust valis ta pike- nan väga!" (Lühem ver- uks „tänan").

läinud koosviibimine näi- suurt soojust millega eesti oma pastorit hoiavad ja ad, mistõttu üks õnnitlus mlikum kui teine ja oli kõik koguduse värsisepad deid pühendusluuletusteks

Vaino nõudis kultuuritegelaste vangistamist

STOKHOLM (EPL) — Radio Liberty toob andmeid viimaseaja sündmuste kohta kodumaal, käsitledes eriti seal avaldatud kirjutusi eesti keele õpetamise kohta.

Pärast 40 kultuuritegelase avalikku kirja olevat Karl Vaino nõudnud kõigi allakirjutajate vangistamist. Tegelikult kuulas KGB nad üle ja paar neist olevat oma allkirja tagasi võtnud.

Tendents vene keele tõstmiseks ametlikuks keeleks eesti keele asemele jätkub, eestlaste osatähtsus väheneb. Venelaste arv, kes oskavad eesti keelt, kasvab arvuliselt, aga nende osatähtsus on langenud 12,5 protsendilt 11,3-le. Lätis ja Leedus on vastavad arvud kõrgemad.

Ajakirjanduses on käsitletud eesti keele õpetamist venelastele. Komsomoli venekeelne häälekandja „Molodjosh Estoni" väitis möödunud aasta alguses, et haritud inimene (venelane) Eestis peab oskama eesti keelt piiratudki ulatuses.

Käesoleval aastal arvustati eesti keele õpetamist vene koolides. Üks õpetaja väidab, et eesti keele õppimine võimaldab vene lastele saada aru inimestest, kelle hulgas nad elavad. Õpilasi tuleks julgustada õppima eesti keelt. Keegi vene õpilane on seda koguni nimetanud oma emakeeleks.

Ajakiri „Nõukogude õpetaja" väidab, et eesti keele õpetajaist venelastele on puudus, neid valmistatakse ette liiga väike arv. „Oma vabariigi rahvuskeele õpetamise eest peame ise rohkem hoolima ja tegema kõik, et olemasolevad inimesed töökoorma all enneaegu ei väsiks."

Küsitav on, kas selle „hoolimise" jutu taga on tõsisemaid kavatsusi Eesti põliselanike positsioonide kindlustamiseks ja kas 40 kultuuritegelase protest kannab vilja.

Vene saatkond protesteerib Balti Õhtute pärast

Balti keskorganisatsioonide esindajad külastasid Ottawas mitmekultuuriminister Jim Flemingut ja välisministeeriumi

Balti õhtu puhul oli balti keskorganisatsioonide esindajail Ottawas kokkusaamised mitmekultuurilisuse ministri Jim Fleming'iga ja välisministeeriumi Ida-Euroopa osakonna juhtivate isikutega. Mõlematest koosolekutest võtsid osa eestlaste poolt EKN esimees L. Leivat ja rahvuskultuuri esimees Avo Kittask, lätlaste poolt Läti Liidu esimees T. Kronbergs ja dr. L. Lukss, leedulaste poolt Leedu Ühiskonna esimees adv. Joana Kuras ja pr. I. Meiklejohn.

Mitmekultuurilisuse minister J. Fleming kõneles kokkusaamisel pikemalt etnilise pressi toetamisest valitsuse kuulutuste kaudu. Min. J. Fleming on ühtlasi valitsuse kogu kuulutuste programmi korraldaja. Mitmekultuursuse ministeerium on lõpetanud suurema uurimuse etnilise ajakirjanduse valitsuse kuulutustega toetamise küsimuses ja minister saab aru, et etniline ajakirjandus vajab toetust. Selleks otstarbeks on näha ette mitme miljoni dollari määramist.

Kuulutuste sisuks ei tarvitse olla ainult valitsuse eriprogrammide tutvustamine, vaid need võivad käsitada ka teisi küsimusi, näit. sõjaväeteenistusse värbamist.

Toetuste („grantide") osas märkis minister, et balti ühiskonnad on olnud väga tagasihoidlikud toetuste nõudmistel nende kultuurilistele programmidele. Nad võiksid toetuste küsimuses aktiivsemad olla. Min. J. Fleming toetab mõtet, et etnilised keskorganisatsioonid saavad maksuvabade toetuste numbrid, kuigi osa nende tegevusest on poliitilise, kuid mitte parteipoliitilise iseloomuga. Ka mitteinkorporeeritud keskorganisatsioonid võiksid seda õigust nõuda.

L. Leivat tõstis üles eelolevatele Eesti Päevadele toetuse saamise küsimuse. Minister leidis, et see peaks olema võimalik. A. Kittask võttis üles Tõlkefondi toetamise.

Vastuseks oli, et see peaks olema võimalik, kui teose autor on Kanadast, teos on kirjastatud Kanadas ja selles käsitatakse teatud määral ka elu Kanadas.

Välisministeeriumis võtsid kokkusaamisest osa Nõukogude Liidu laudkonna juhataja Paul Chapin, Madriidi konverentsi küsimuste koordineerija Gilles Breton ja UN'i sotsiaal-, inimõiguste ja dekoloniseerimise komisjoni referent Verona Edelstein. Madriidi konverentsi küsimustes informeeriti, et Kanada esindaja on möödunud aasta lõpul Madriidis kõnelenud rahvaste enesemääramise küsimusest ja nimetanud otseselt ka Balti riike.

Venelaste esindajá on seejärele küsinud mürgiselt Kanada delegatsiooni liikmelt, et kas Kanada tahab hakata Vememaad lammutama.

UN-is on lääneriigid saavutanud, et sotsiaalkomisjonis moodustati vähemuste (minoriteetide) alamkomisjon. See alamkomisjon, kuhu ei kuulu ühtegi Ida-Euroopa kommunistlikku riiki, esitab käesoleval aastal esimest korda oma aruande. Komisjoni esimeheks on Hollandi esindaja.

Koosolekul oli kõne all ka Balti riikide konsulite diplomaatiliste esinduste nimekirja võtmine. Vastati, et see küsimus on praegu aktiivselt selgitamisel.

Ühtlasi märkisid välisministeeriumi esindajad, et pärast igat Balti õhtut saab välisministeerium Vene saatkonnalt protesti Balti õhtu pärast, protesteerides Kanada ametiisikute neil õhtuil esinemise vastu.

Mart Nikluse küsimuses on EKN poolt esitatud väljanõudmisele immigratsiooniministeeriumi nõusolek olemas ja Mart Nikluse väljanõudmine on esitatud välisministeeriumi poolt Moskvale. Mart Nikluse asja tahetakse ka veel Madriidi konverentsil esile tuua.

Koosolekul küsiti, kas Kanada valitsuse senine nn. vaikne diplomaatia annab tulemusi. Vastati, et see on ametliku asjaajamise taktika küsimus. See aga ei tähenda seda, et teatud küsimustest huvitatud ringkonnad ei peaks oma seisukohti esile tooma nii valjult kui võimalik.

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM
Chev Olds Limited
5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS
Müük ja rentimine
Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Monte Carlo	Cutlas	Toronodo
Camaro	Caprice	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

Danish Custom Furniture
Esmajärgulised tiikpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad
OTSE VABRIKUST 25 LE PAGE COURT
A. Jensen & Son Limited Telefon 636-9811

Rahvatantsudega kodumetsas ja maailma kaugeil radadel

Möödunud laupäevaõhtune T.E.R.R. „Kungla" rahvatantsulavastused „Kodumets ja kauged rannad,' tõi Seneca College'i Minkler avarasse auditooriumisse ligi tuhandelise pealtvaatajaskonna. Eesti rahvarõivaste kirevas pildis viidi vaatajad kodumetsa, kunagisesse möödunud aegade ellu, aga ka möödunud suvistele esinemiskäikudele Stokholmi, Soome ja teistesse Euroopa riikidesse. Need kohad koloreeriti paigaliste rahvatantsudega ja muusikaga.

Enne lavastuse esitamist ütles „Kungla" esimees Robert Kivi kõigile tere tulemast. Ta märkis, et eelmine aasta oli rahvatantsijaile tegevusrohke, esineti ESTO-80 pidustusel, Helsingis, Bostonis ja Tallinna Festivalil. Juba sügisel alustati ettevalmistusi tänaseks õhtuks. Ta lisas veel, et „Kunglal" on meeldiv komme avaldada tänu neile, kes on organisatsiooni heaks palju teinud.

Ja seekord anti „Kungla" kuldmärk endisele esimehele ja rühmajuhile, „Kungla 30" albumi ühele toimetajale Toomas Küttile,

kes oma töökoha tõttu elab nüüd Ottawas, aga kel on tihedad sidemed „Kunglaga". Avasõnale järgnes ühislauluna „Kui Kungla rahvas".

Üldpealkirja alla mahtus neli tantsupilti vanast ja uuest ajast. Igas pildis oli rakendatud erigrupp tantsijaid koos neile lisanduvate lauljatega. Samuti oli igal pildil omaette käsikiri ja lavastus.

Esimese pildi „Karjanali — marjanali" käsikiri ja lavastus oli Katrin Küttilt. Lugu karjatüdrukust ja marjulistest, keda poisid kiusasid, kuid ometi tekkis ühine tantsupidustus kuni peremees selle lõpetas, sest lambad olid vilja läinud. Katrin Maimets ja Kaarin Maimets täiendasid põimikut rahvalauludega. Vaheldumisi lauludega tantsiti rida rahvatantse.

Teise pildi „Kõrr, kõrr, kõrtsirahvas" käsikiri oli Toomas Metsalalt, lavastanud aga Susan Valvur.

Rahvatantsude põimikus oli kalureid, ranna- ja kõrtsitüdrukuid ning laevakapten. Tantsude kaudu väljendati selleaegset kombestikku ja inimesi.

Kolmanda pildi „Vanapiiga õnn" käsikiri oli Heino Jõelt, lavastanud Rita Valter ja see kirjeldas vanapiiga kohta külaühiskonnas, kes viimases hädas otsib nõia käest armujooki oma kurva saatuse muutmiseks. Nõid keedab paljudest ainetest soovitava joogi ja keelab seda teistele, kui vaid ühele mehele andmast. Vanapiiga aga ahnuses annab jooki igale mehele, need lähevad vanatüdruku pärast tülli ja vanapiiga jääbki elulõpuni puutumatuks. Tantsude vahele esitas T. Metsala regivärsilisi saatesõnu ja iseloomustusi, muuseas ka vägeva armujoogi retsepti.

Neljas pilt oli ulatuslikum. Selle käsikirja „Tulge kaasa!" autoreiks ja lavastajaiks olid Reet Marley ja Toomas Metsala, teadustajana oli lavastusse rakendatud Mark Teose, kaks laulu laulsid Lindau-õed Ellen, Reet ja Rosemarie.

Lavapildi kõrvale toodi diapositiividel vaateid Euroopast, Alpidest, Itaaliast, Skandinaavist ja Soomest, kuhu rahvatantsijad möödunud aastal olid oma reisimistel sattunud. Eriti toredad olid vaated ESTO-80 ja „Vikerkaare" noortelaagrile, aga ka Soome maastikule valgete kaskede ja järvedega.

Lavastuse tegi elavaks ja huvitavalt vaheldusrikkaks osa tantsijate riietumine saksa, itaalia, skandinaavia ja soomelikesse rahvarõivastesse, milles esitati nende rahvaste rahvatante. Nendega oli alati koos kaks paari eesti rahvarõivais tantsijaid, sümboliseerimaks eestlaste matkamist neis rahvakultuurides.

Kuid lõpuks oli armsaim ikkagi kodukoht ja hoogne põimik lõpeb meie oma tantsudega ning tuljakuga.

Kolmetunniline õhtu oli tehniliselt õnnestunud ja lavastused asjatundlikult koostatud. Need näitasid eesti rahvatantsu kui lavaelementidest rikast ainest, mida T. Metsala ise ja ta õpilased oskavad suurepäraselt vormida nii, et see jutustuse kontinuiteeti arendab. Seda tulemust kviteeriti lilledega ja publiku poolse rohke aplausiga.

Lilledega tänati ka rahvapillide orkestrit, kes kogu õhtu jooksul andsid rütmilise tausta tantsudele. Orkestris mängisid V. Gustavson, P. Jeeger, P. Kiilaspea, E. Lomp, A. Liik, P. Metsala, L. Sillaste, P. Sõrra ja E. Valter.

EKK muusikavõistlused

Eesti Kunstide Keskuse muusika- ja luulevõistlused toimuvad laupäeval, 14. märtsil Vana Andrese kiriku saalis. Kell 11 homm. kuni 3 p.l. viiuli-, akordioni-, laulu- ja klaveriklassid (selles järjestuses). Kell 3 p.l.—5 p.l. luule deklamatsioon ja noored luuletajad.

Eesti Naisselts Montrealis

korraldusel toimub neljapäeval, 19. märtsil Montreali Jaani koguduse seltskondlikes ruumes korraline referaat-õhtu. Kogunemine kohvitassi juures kell 6.45, kava algus kell 7.30. Kõneleb hr. J. Ridal teemal: „Eetika — läbi aegade". Kõik tere tulnud.

Ahah!
A round trip to Finland or Sweden for just $740!

It's true: Finnair's 7 to 90 day round trip airfare from Montreal to either Helsinki or Stockholm is just $740. From Toronto just $806.
That's all it costs to go back.
Look up relatives.
Shake hands with old friends.
See the children you haven't seen yet.
And even at that low $740 price, you'll be treated just like a regular Finnair passenger – get all of the famous Finnair DC-10 on-board hospitality.

Deluxe vacation ideas – at bargain prices.
Some samples.
■ Visit Stockholm, Helsinki and Turku – for just $547 plus airfare. That price gives you all your hotel accommodation, all your travel between the cities, breakfasts, sightseeing trips, many meals, sauna and more. 12 days, 11 nights.

■ For just $259 we'll give you 8 days and 7 nights in Helsinki: your deluxe hotel, breakfasts, a sauna, morning swims, sightseeing tour and more. Just add your airfare from Canada.
For more information call your travel agent, or Finnair.

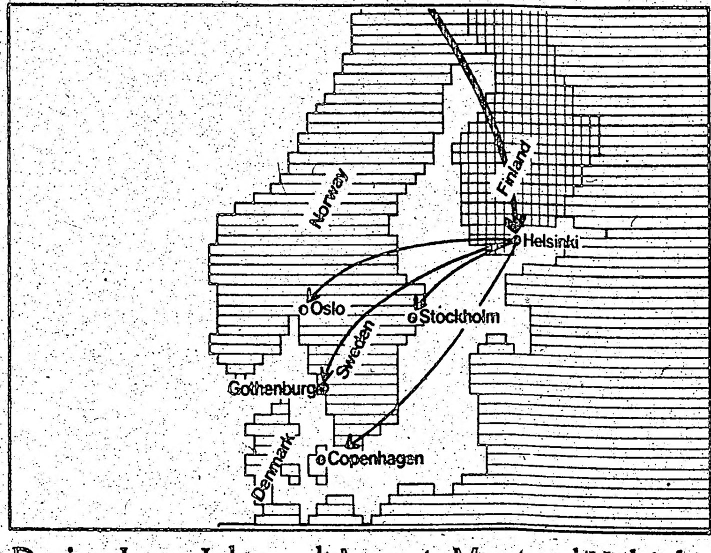

During June, July, and August, Montreal/Helsinki $916. Toronto/Helsinki $982.

Toronto (416) 362-1511
FINNAIR
Montreal (514) 282-1173

The only airline flying direct from Canada to Scandinavia.
All prices quoted per person, double occupancy. Subject to change and government approval.

Skytrain Ltd. Tours & Travel
2656 Danforth Ave., Toronto
(416) 690-4922

Koho International Travel
191 Eglinton Ave. E., Suite 104
(416) 485-9437

Kivi Travel & Tours
958 Broadview Avenue, Toronto
(416) 466-4813

INDIVIDUAAL- JA GRUPIREISID
EUROOPASSE
AINO KAING
tel. (416) 757-5080

Hillside Bakery and Delicatessen
2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev —
Kõik delikatessid saate meilt
Äri avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4.
Esmasp. suletud.

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

N. Liidu IV meeskondlikel talimotokrossi meistrivõistlustel Podolskis saavutasid Eesti sportlased 125 kuupsentimeetriliste mootorrataste klassis kaksikvõidu. Esimene oli viljandlane Peeter Koval, teine Tõnu Kivja. Ka meeskonnavõitlusel (neli meest kahes klassis) tuli esikohale „Kalevi" auto-motoklubi.

☆

Paar aastat tagasi oli kodumaal väga lootusrikas naissportlane Pärnu tüdruk Silva Oja. Möödunud aastal teda ei olnud võistlemas. Tänavusel sisevõistlusel on see Tallinna Pedagoogilise Instituudi õpilane jälle tegev kergejõustikus. Moskvas peetud nelja pedagoogilise instituudi vahelisel sisevõistlustel sai ta esikohad 60 m tõkkejooksus ajaga 8,3 m, kaugushüppes 6.01 ja kuulitõukes 14.72. Ka teised eestlased said esikohti, naistest K. Kivi jooksis 60 m ajaga 7,6, V. Aedmäe 600 m ajaga 1.38,6 ja kõrgus M. Väll-mann 1.65.

☆

Veebruari keskpaiku toimus Kääriku-Tartu suusamaraton, millest võttis osa 2740 suusatajat, nende hulgas 500 naist. Osavõtjaid oli ka teistest Balti maadest ja Soomest. Tänavuse 17. suusamaratoni võitis Mati Albert ajaga 3.20.10, teiseks jäi Uno Leist. Naistest oli kiireim Helmi Mihailova, kelle aeg oli 3.07.07. Maratoni stardikoht oli Sihva-Valga maantee kolmandal kilomeetril, finish Elva lähedal. Maratoni tõttu anti kohalikele bussiliinidele ja autosõitjaile mitmeid korraldusi vältimaks sportliku sündmuse läbi viimisel tekkida võivaid takistusi.

☆

Tallinnas peeti veebruari keskel kergejõustiku sisevõistlus, kus Taimo Valgepea hüppas kõrgust 2.15 ja Ramon Lindel teivashüppes 5.00.

☆

N. Liidu ulatusega naiste maleturniiril „Tallinn 81" võitis esikoha eestlane Leili Pärnapuu 10 punktiga. Samal ajal Paul Kerese nimelises Malemajas Tallinnas peetud N. Liidu noorte meistrite turniiril jagas Jaan Ehlvest 16 osavõtja hulgas 6—8. kohta.

ALNA

TORONTOS

Piduülikondade rentimine

Ülikonnad ja püksid tellimisel

437 DANFORTH AVE.
Tel. 463-8104

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS

auruga „steamcleaning"

HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Ilse Raidi lilled ja maastikud

Kui Kaljo Raidi 60. sünnipäeva tähistati tema helitööde kontserdiga, siis kaksikõe Ilse Raidi kunstiloomingut esitati T. E. Baptisti kiriku noorteruumis kunstinäitusega. Väljapanek hõlmas 36 väiksemas formaadis õlimaali. Koguduse kunstinäitustel on sageli tavaks, et esimestel avamise tundidel müüakse juba märgatav osa töödest, mida ka seekord tehti, kuna 14 maali said külge müüdud märgi.

Temaatiliselt jaguneb näitus kolme ossa. Pooled neist on lillemaalid, kümme maastikud Muskokast ja Kaljumägedest, ülejäänud aga kodulinnast Tallinnast.

Ilse Raidi lilled on värviküllased, mõnetise meeleolulise varjundiga, mis jätab lüürilise tunnetuse. Mõnel juhul on lilled seotud taustal oleva maastikuga, mis akna raamistuses. Ilmne ekspressionistlik lillede kaemus jätab pehme sulavuse lillede kujundamisel.

Maastikud on enamused sügisesed ja talvised, needki nähtud loodust kirjeldavalt, kus koloriidiühtsusega on edasi antud, mis kunstnikule inspiratsiooniimpulsse on andnud.

Hiljutisel koosviibimisel 60. sünnipäevade puhul nimetati Ilse Raidi romantikuks. See ilmneb just ta kodumaiste tööde koloriidis, Tallinna vaateis, mis on koloriidi toonidega saanud mingi ajatuse mulje raske taeva alla mahajäetud kodulinnast.

Kaksikute sünnipäeva tähistamisega kaasnenud kontsert ja kunstinäitus andsid suurepärase võimaluse nende loova annetega tutvumiseks ja nende püüdluste mõistmiseks.

RISTSÕNA Nr. 1055

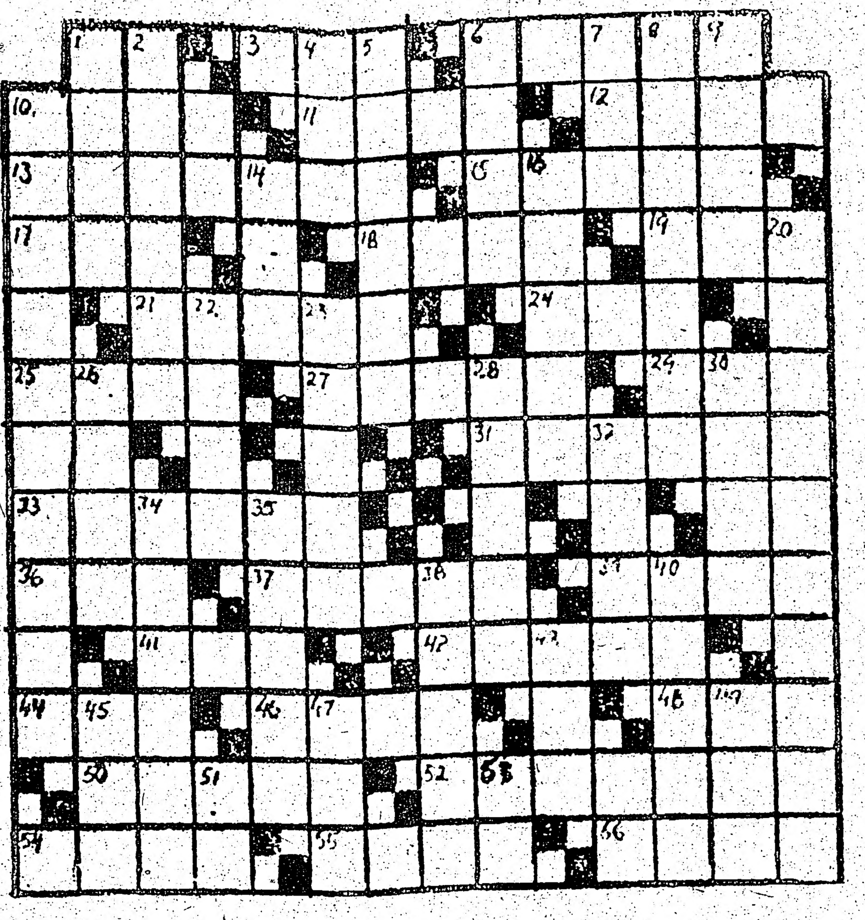

Põikread: 1. Kaassõna, 3. Ilmakaar, 6. Evima, 10. Kärestik, 11. Loll, 12. Kuju, välimus, 13. Allpool olev, 15. Madal koht maapinnas, 17. Kolm järjest asuvat tähte, 18. Itaalia mehenimi, 19. U. Sinclairi teose algkeelne nimi, 21. Omanik, härra, 24. Ontario poliitsei, 25. Endisaegne õõnesmõõt, 27. Kahe eesti suurmehe nimi, 29. Terav ese, 31. Eesti ooperilaulja-tar, 33. Asundus Virumaal, 36. Eesti maalikunstnik, 37. Suurem väekoondis, 39. Puutükk, 41. Karusnahkne krae, 42. Endine Haapsalu linnapea, 44. Endine Portugali asumaa, 46. Lind, 48. Rootsikeelne asesõna, 50. Talendid, 52. Ulgumeri, 54. Ilmakaar, 55. Naisenimi, 56. Hispaania naisenimi.

Püstread: 1. Arv, 2. Väikemaapidaja, 4. Jõgi Venemaal, 5. Kalendermärkmik, 7. Lahtine koht, 8. Ainuõigus millelegi, 9. . . . päev, 10. Eesti kirjanduse tähtteos, 14. Üks vanemaist, 16. Väike lugu, 20. Traagilise elukäigu läbi tuntuks saanud eestlane 19. sajandil, 22. Kaardimäng, 23. Suur viljahakk, 26. Vilets linnaserv, 28. Ebamaine olend, 30. Kiire, 32. Söögiaeg, 34. Metsloom, 25. Jõgi Saksamaal, 38. Vana, 40. Aumärk, 43. Tee — ladina keeles, 45. Kaunviljad, 47. Peen karv, 49. Väga valge, 53. Tähed kirja alguses.

Timmase kunstinäitused

Laupäeval, 14. märtsil avatakse Oss Timmase kunstinäitus Sundance galeriis, 815 A 17th Ave. S.W. Calgarys. Sellel näitusel, mis kestab 28. märtsini, esitatakse Timmase kahe viimase aasta loomingut.

☆

Alates käesoleva nädalaga toimub kuuajaline ülevaatenäitus Timmase kunstist Arts & Letters Club'is Torontos. See näitus on osa Arts & Letters Club kunstiprogrammist ja ei ole avatud publikule. Näitusel on üle 30 töö.

Teatavasti kuulub Arts & Letters Club liikmeskonda suur hulk kunstide teaduse ja ka muudel kunstialal tuntud isikuid. Klubil on tähelepanuväärív kunstikogu ja tegevuskavas mitmete loominguala-de viljelemine ja toetamine.

RISTSÕNA NR. 1054 LAHENDUS

Põikread: 1. Tõik, 5. Papa, 9. Alk, 12. Uulu, 13. Erak, 14. Lei, 15. Inin, 16. Tint, 17. Let, 18. Odeon, 19. Watt, 20. Seo, 23. Prs, 24. Ae, 25. Arno, 27. Sombrero, 32. Arusoo, 34. Aureus, 35. Valukoda, 37. Orus, 38. Ta, 39. Ask, 42. Vari, 45. Amigo, 47. Aho, 48. Jaak, 49. Reti, 53. Tom, 54. Irsa, 55. Ares, 57. Mets, 58. Sina.

Püstread: 1. Tui, 2. Õun, 3. Ili, 4. Kuno, 5. Petersoo, 6. Arioso, 7. Pann, 8. Akt, 9. Alla, 10. Leet, 11. Kitt, 19. Werro, 20. Saav, 21. Erra, 22. Onul, 24. Abu, 26. Osuti, 28. Maasikas, 29. Eero, 30. Ruut, 31. Ossa, 33. Oka, 36. Damast, 40. Kg, 42. Vats, 43. Ahoi, 44. Romb, 45. Aare, 46. Oras, 48. Jim, 50. Eri, 51. Ten, 52. Isa.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	20
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	8.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkoolealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50

20.

. . . Kõik sakslased sõitsid ära. Ilma nendeta jäi siin tühjaks ja kurvaks. Ushi oli määratud sõitma esimese partiiga. See viidi väga uhkesti — reisivaguneis. Aga Ushi arreteerimisel oli temalt ära võetud nii laulatussõrmus kui ka briljandiga sõrmus, ta sõjas langenud mehe mälestus. Ta esitas kviitungi ja nõudis oma sõrmuseid. Nii jäi ta esimesest eshelonist maha. See oli tingimus — kui tahab sõrmuseid, oodaku. Aga oodata tuleb oma neli-viis kuud. Soovib ta aga varem ära sõita, siis makstakse sõrmuste eest 50 rubla.

Ushi võttis selle 50 rubla, et aga Venemaalt minema pääseda. Aga nüüd tuli tal sõita juba loomavagunis . . ."

Ksenia kirjad rändasid käest kätte ja sõrmuse „hinna" pärast õieti keegi ei imestanud; küll aga selle pärast, et Mordva laagris oli täiesti Stalini aegne kord — nii väliselt kui sisemiselt.

Eestlannad püüdsid oma endist brigadiiri lohutada ilusa kirjaga, mis adresseeriti nõnda:

Mordva ASSR
Javas
Postkast 385/6

☆

Vabadelt kuuldi, et Predshahtnaja naistelaager likvideeritavat ja naised saadetavat II Telliskivi laagrisse. Jutu usutavust kinnitas tõsiasi, et 300 vangiga laager ei olnudki enam mingi õige laager. Pealegi lasti igapäev paar-kolm karistuse ärakandnut traatide taha ja see aina vähendas vangide hulka.

Helin õpetas välja oma juhatajat, kes aastate kaupa apteegis sõrmegi ei olnud liigutanud — ja sellegi, mis ta ehk kunagi teadnud oli, enamvähem unustanud. Nad töötasid igapäev üsna hoolega kuni lõpuks juhataja näis asjadega enamvähem kursis olevat. Helin tahtis teha korraliku inventuuri ja kõik arstimid ning ravimid üle kaaluda, et täpselt teada oleks, mis selles apteegis üldse on. Aga vaba laiskus oli nii veres, et iga tööpäeva lõpul ütles enda väsinud olevat: pikema päeva peale ta ei võivat mõteldagi.

„Kui temal vaja ei ole, mis mina siis ennast vaevan?" küsis Helin endalt, kuigi teadis, et pilla-palla apteegis mõndagi oli.

Ühel pärastlõunal astus laagri ülem Vassiljev taas apteeki sisse. Pärast kosutavat lõunaeinet oli tal harjumuseks võtta pisike naps puhast piiritust. Selleks oli vabast juhataja nõusolek olemas. Täna alustas natshalnik juttu:

„Teie vabanemine on peagi käes — tulge siia meie apteeki vabana tööle! Vaevalt te väljas mõistliku koha leiate — aga siin ma kindlustan teile töö ja palga!"

„Tänan", ütles Helin, „aga ma olen siin traatide vahel nii kaua olnud, et enam ei taha . . . Vabatahtlikult ma küll siia ei tule."

Vassiljev oli Helina keeldumisest üllatatud. Ta seletas, et siin ju töötavad teisedki vabad kodanikud — aga Helin ütles kurjalt:,

„Minul pole nende vabadega midagi pistmist, minu kamraadid on vangid." Veidi ärritatud häälega ta lisas:

„Olen kas või leivata, aga siia vangide juurde ma vaba mängima ei tule!"

Vassiljev oli vahepealt omal käel endale veel ühe 95-kraadilise piiritusenapsi valanud, jõi selle ära ja lausus:

„Mingen'd ikka! Te saate siin korraliku palga . . . ja mina olen teiega väga harjunud . . ."

„Olen väga imestunud" ütles Helin, „selle teie harjumuse pärast. Aga veel rohkem imestunud, et teie kui julgeolekumees, kes mind kord raskesti karistas minu keeldumise ees teie agendiks hakkamast — et teie nüüd niisugust riigivaenlast tahate oma juurde tööle värvata.'

„Ärge sellepärast muretsege", hüüdis Vassiljev. „Teie olete nüüd ümberkasvatatud, teist saab aus nõukogude kodanik."

„Sellest kasvatamisest võite oma venelastele kõneleda. Minu põlgus selle kasvamise ja kasvatamise suhtes ulatub üle Nõukogude Liidu piiridegi!"

Uksele ilmunud vaba juhataja raputas Vassiljevi seljataga hirmunult pead ja kätt. Aga Vassiljevile oli piiritus vist kõrvakuulmisele mõjunud, ta ei pannud nagu Helina sõnade mõtet tähelegi või tegi, nagu ei paneks. Ta kallas endale veel klaasi, jõi ja nuusutas sakusmendiks sinelivarrukat.

„Teie olete väga kena deevushka!" ütles ta ja püüdis Helina käsivart haarata. Helin lükkas käe õlaliigutusega eemale ja tormas apteegiuksest välja. Kaalukausid oli ta lauale visanud ja need kõlisesid ähvardavalt.

☆

Nädalast nädalasse ja kuust kuusse oli puutöökoja naistel väga kibedat tegemist. Kõigile vabanevatele kaasvangidele tuli teha kohvrid — Vorkuta kauplustes ei olnud mingisuguseid „sumadanne", ei papist ega kunstnahast, ka vineerist mitte.

Puidust laagrikohver oli raske — aga kuhugi pidi ju vabanev vang oma varanatukese ometi pakkima. Laudu kohvrite jaoks varastati armutult, lukud ja käepidemed tulid linnast — vabakäiguvangid ostsid neid sealt. Kohvrite küljed põletati mustriliseks ja trüpsuliseks ja kes eriti ilusat soovis, sellel lakiti veel kohver ülegi. Maksta tuli 40 rubla tükist ja hinna pärast keegi ei nurisenud. Niisugused intarsiakunsti teosed olid nüüd olemas Helinal, Pärjal ja Marilgi.

Aga ühel õhtul lõi Predshahtnajasse järjekordne välk sisse: arstid ja õed said korralduse olla valmis väljasõiduks koos steriilse sidumismaterjaliga. Teises rajoonis töötanud II Telliskivi naistebrigaad, kes parandas seal teed, oli raudtee ülesõidukohal veduri alla jäänud! Veoautojuht, kes naised koju pidi viima, ei olnud lähenevat raudruuna märganud — mees oli purjus — ja kõik 35 tagakastis istunud naist jäid veduri alla . . .

Naised Predshahtnajas käisid ringi süngete nägudega ja vahtisid põhja suunas. Telliskivis oli igaühel häid tuttavaid, ligidasemaid kui jähedased sugulased. Oodati teateid. Ootasid ka need, kellel raske tööpäev seljataga. Magama minna ei osanud keegi. Teateid ei tulnud kustki. Kella kaheteistkümnest öösel lõpetati arstide-õdede alarmiseisukord — abi oli varem saabunud. 5. ja 6. kaevanduse laagreist.

Alles järgmiseks õhtuks saadi teada, et surnuid oli viis, käte-jalgade amputatsioone kümme, luumurde ja sisemisi verejookse kümme ja põrutusi ning kergemaid vigastusi ülejäänud kümme . . .

Telliskivi laagritsoonis töötas üks tütarlaps, kes enda õnnetusepäevaks oli kombineerinud tee-ehituse brigaadi. Ta oli kirja teel kokku leppinud oma peigmehega Kuuendast laagrist — see pidi oma remondibrigaadiga seal lähedal töötama. Mõlemad olid „zaapadnikud", lääne-ukrainlased ja arreteeriti kaks nädalat enne pulmi. Alles äsja olid nad teada saanud, et nad mõlemad olid Vorkutas.

Brigaadid jälgisid nende kohtumist hinge kinni pidades. Nad olid lähenenud teineteisele nagu prints ja printsess, ulatanud hellalt käed ja suudelnud nagu lembe tuuleõhk. Kõiki vaatajaid olid nakatanud sära nende silmis — aga nüüd oli printsess surnud — Anna Pavlovna.

„Anna Pavlovna!" karjatas Mari. See oli ju ometi see meeldiv neiu, tema esimese rezhiimiaasta brigadir. „Anna oli ilus neiu . . ." mõtles Mari. „Anna oli ilus neiu . . ." mõtles ta jälle. Leinatunne ei lasknud ennast milgi muul viisil sõnastada.

„Saatus, see on vangi saatus!" mõtlesid mõned teised. Ei tohi olla niisugust õnne ega rõõmu vene vangil. Selle eest tuleb maksta eluga. Teati kõnelda, et üks noor ukrainlane jäi ilma mõlemast jalast, teine noorukene kahest mõlemast käest . . .

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1002, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Õhtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
55 Queen St. East, Ste. 1403
Toronto, Ont. M5C 1R6
Tel. 364-6761

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

RATAS OPTIK

247 Danforth
Ave., Toronto,
Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251
SOOVITAME PRILLE PARIMAS
KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA
PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID
PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame:
Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside
alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne
pool Dundas'e subway'd
TELEFON 535-6252

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

T.E.R.R. „Kungla" rahvatantsulavastuste õhtu „Kodumets ja kauged rannad" avati lühilavastusega „Karjanali — marjanali". Pildil marjulised ja lõbutsema tulnud külapoisid. Foto: Vaba Eestlane

Tähelepanuväärne Kaljo Raidi helitööde kontsert Torontos

Möödunud pühapäev oli suurpäevaks T.E. Baptisti koguduses, kus Toronto ülikooli aulas korraldati koguduse pastori Kaljo Raidi ja tema kaksikõe Ilse Raidi 60. sünnipäeva puhul Kaljo Raidi helitööde vaimulik kontsert. Suures aulas oli 800 külalise ümber, kellele koguduse koorid ja solistid esitasid arvuka rea helilooja, peamiselt vokaaltöödest, soolo- ja koorilauludest, näidates ühelt poolt helilooja arenemist läbi aastakümnete, teiselt poolt aga muusikalisi rikkusi, mida koguduses leiduvate annete poolt viljeletakse.

Kontsert oli samal ajal väljaminek rahva hulka oma kirikust, viies oma sõnalise ja muusikalise evangeelse sõnumi laiemale pinnale. Selle alul luges pastor E. Toompuu pühakirja ja lühema palvuse. P. Kaups ütles lühikese avasõna, öeldes et kontsert on juubilaride poolt, et tänada Jumalat laulu, muusika ja sõnaga.

Ta ütles tänu kolmele solistile ja mainis, et õhtu on pühendatud K. Raidi juubelisünnipäevale ja kogu kava koosneb tema loomingust, mida ta iseloomustas kui väga mitmekülgset, alates lihtsaist meloodiaist kuni futuristlike töödeni.

Ligi 50-liikmeline segakoor laulis kolm laulu T. Kirvese juhatusel, klaveril saatis Anne Alkok. Laulud kuulusid helilooja varasemasse loomingujärku, kus lihtsus ja meloodilisus selle klassikalises puhtuses leidis rõhutamist. Segakoor tõi need esile väga puhtalt ja harmooniliselt.

Järgnevalt Asta Kaups laulis, esmalt 1938. aastal loodud „Oh oleksin ma kui vilkuv täht" ja teiseks 1974. a. loodud soololaulu „Viinapuu ja oksad", klaveril saatis C. Kipper. Viimase laulu segakoori seades esitas koheselt ka segakoor.

Väikse ümberkorraldamisega sai segakoorist 30-liikmeline naiskoor, kes laulis Maaja Duesberg-Roosi juhatusel 1970. a. loodud „Maarja kiituselaulu" sellele sobiva tunnetekülluseg.

Esiettekandel oli Raimond Kolki sõnadele kirjutatud (1973) laul „Koraalilaul", mille laulsid baritoniduetina Jaan ja Kalle Medri. C. Kipper andis klaveril kirikukellade imitatsiooni ja siis klassikalises koraalivormis algas luuletaja võru murdes kirjutatud lapseea elamus kiriku võlvide all.

Naiskoor laulis jälle Maaja Duesberg-Roosi juhatusel agiteeriva tempoga „Jutustage", kus rakendati C. Kipper tromboonil ja Susan Hanikat ning Anne Kaups viledel, näidates helilooja nn moodsamat helikeelt. Järgnes sopran Marika Krabi-Wilbiksilt „Kes võib meid lahutada", klaveril jälle C. Kipper.

Siis peagu 30-liikmeline noortekoor esitas E. Enno sõnadele loodud „Kuldkeeled on tõmmatud üle vee", esiettekandes oleva A. Haava sõnadele loodud „Me oleme põhjamaa lapsed" ja ühe vanema laulu „Rändaja laul". Koori juhatas C. Kipper. Teises laulus oli koorisolistiks Senta Medri, viimases Marika Krabi-Wilbiks. Klaveril saatis Imbi Medri.

Näitena K. Raidi klaverilooimingust esitas Maaja Duesberg-Roos kaks osa süidist nr. 1, Avalaul ja Kinnipüütud linnuke.

Pianist tõlgitses suure tundeküllusega eesti rahvaviisi lüürilist ilukeelt helilooja isiklike mõttekudede aluspinnana.

Segakoor laulis jälle hoogsa ja usuveendumusliku „Sest mina tean, et minu Lunastaja elab" ja „Sest Sina Issand, oled hea".

Vaimuliku kõne pidas dr. E. Mänd-Kalmus, märkides et muusika ja laul on ilusamad anded, mis Jumal inimesele on andnud, äratades inimeses ilutundeid. Muusika on võlukeel. Täna on loova inimese hingetunded esitatud, oleme sellest osa saanud, see on meile õnnistuseks, oleme rõõmsad, et meil on K. Raid, kelle töödes oleme kuulnud kosmilist muusikat.

Pärast kõnet ja palvet laulsid ühendatud koorid Maaja Duesberg-Roosi juhatusel „Ju paistab kaugelt", kus koorisolistiks oli M. Krabi-Wilbiks.

Selle järel tänas P. Kaups korraldajate nimel esinejaid ja soovis K. Raidile õnne, mida suure lillesülemiga üle andis väike Vivienne Medri.

Siis lõppeski kontsert ühendatud koori esitusel lauluga „Rändur, vaata Jeesusele". Koori juhatas C. Kinpper, kaastegev oli flöötidel Helen Auväärt ja Esther Wilbiks, viiulil Senta Meldri. Viimase salmi puhul kutsuti ka rahvas sellele hoogsale laulule kaasa laulma.

K. Raidi muusika on siinsete kooride esituses olnud lähedane. Seda suutsid oma pastori sünnipäeval koguduse muusikalised ansamblid ja solistid suure rõõmuga, armastusega ja usuvaimustusega esitada, mõistes seda inspiratsiooni, mida tundis helilooja neid töid komponeerides.

Üle hulga aja Toronto kontsertidel oli kava koostamisel võetud arvesse ka teksti autor, millist meeldivat tava oli rakendatud viimasel ESTO-80 kontsertidel.

Kontserdi lõpul õnnitles Eesti Kunstide Keskuse poolt president Stella Kerson ja tegi teatavaks, et eesti muusikud ja sõbrad on organiseerinud Kaljo Raidi helitööde fondi, milleks on tehtud annetusi 1750 dollari suuruses. Selle fondi eesmärgiks on K. Raidi tööde rahvusvahelisele tasapinnale viimine. Fondi toetajate hulgas on tuntud eestlasi Kanadast ja USA-st.

Kergem on leida nõela heinasaost kui tänapäeva tütarlapse käest.

☆

Kirik ei ole kunagi nii täis, et papp sisse ei mahu.

Eesti vanasõna

Lääne-Saksa kuldmedal Tallinnale

HAMBURG — Siin asuva F.V.-S. fondi nõukogu otsustas anda Euroopa kuldmedali Tallinnale saavutuste eest arhitektuuripärandi säilitamisel. Medali üleandmiseks sõitis Tallinna fondi president A. Toepfert ja Eesti pealinna edusammudest arhitektuuriväärtuste säilitamisel rääkis Tallinna raekojas fondi nõukogu liige Varssavi Ülikooli professor dr. Z. Swiechowski.

Selline kuldmedal oli varem antud kaheksale Euroopa linnale. Nendest ükski ei asu N. Liidus ja vaid kolm kommunistlikes maades — Ungaris, Jugoslaavias ja Bulgaarias.

Kuigi teates seda otseselt ei mainita, siis tõenäolikult medali määramine Tallinnale on seotud olümpiaeelse restaureerimistööga vanalinna osas, mis kestis aastaid ja nõudis palju kulutusi.

VABA EESTLANE

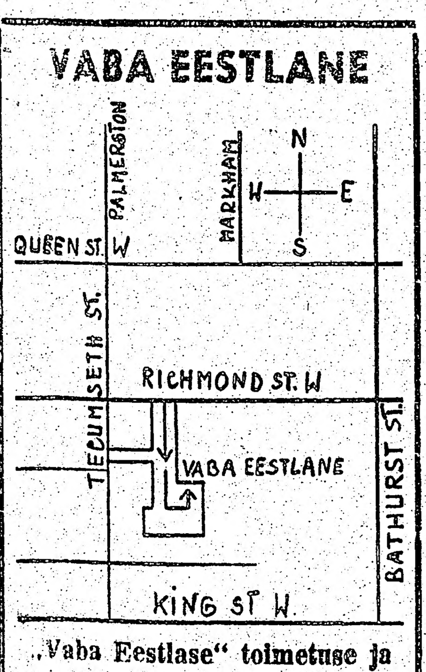

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.
Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675
Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316
Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE
VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.
Kuulutuste hinnad:
üks tolli ühel veerul $3.50
esiküljel $4.—
tagaküljel $3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD
VASTU:
1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Rahvasulaseid jääb vähemaks

Ermi Soomet isiklikest ja ühiskondlikest asjadest

Läbi sõidetud maad mõõdab kilomeetri-loendur auto armatuurlaual. Läbi sõidetud aastaid, kuid ja päivi mõõdab kalender. Ümmarguste arvude puhul tehakse kokkuvõtteid, tagasi- ja edasivaateid. Mida ühiskondlikum inimene, seda rohkem kuuluvad tema isiklikud asjad avalikkusele. Sellepärast on punktvalguses mitmekülgne mees Ermi Soomet.

Eesti keeles on ühiskondliku aktiivsusega inimeste iseloomustamiseks rikkalik sõnavara: „tegelased" (nöökvormis „tegelinskid"), „asjamehed", „esimehed", ninamehed", „peamehed", „asjaajajad", „juhatajad", „küla-", „valla-", „riigi-" ja muud „vanemad", „toimetajad" ja „talitajad". Loetelu võiks veelgi jatkata.

Neile lisaks tulevad zhargoonis kiituseks öeldavad nimetused nagu „maa sool", „külaküünal" ja „rahvasulane".

Heal lapsel mitu nime — nimetuste rohkusest aga tohib järeldada eestlaste (kas loomupärast?) ühiskondlikku aktiivsust.

Paguluses on mõnedki iidsed eesti tõed sattunud ümberhindamise ohtu. „Laulurahvas" eestlased, kes endid „vabaks laulsid", oskavad seltskondlikus ühislaulus igast laulust ainult esimest salmi ning näitavad laulukooridesse koondumises suhteliselt nõrka huvi. Sadade õhinal loodud eesti organisatsioonide peakoosolekutel esineb aga järjest enam n.n. juhatuse kriis — keegi ei taha juhatusliikmena ühiskondlikke kohustusi kanda. Seda enam paistavad silma need üksikud, kelle elufilosoofias ühiskondlikud kohustused moodustavad ühe endastmõistetava osa inimesest.

Intervjuu rahvasulase Ermi Soometiga on tuurinud ääretult pikka aega. Tegelikult algas see juba 1929. aastal Haapsalu linnas, kui tema ja mina kõrvuti juhtisime võistlevaid skautrühmasid. Ermi rühm oli „mustsulgede suguharu" (me olime siis indiaanlased!) — maapoisid, kes talvel linnas keskkoolis käies skautlesid ja suvel virutasid kodutaludes põllutööd. Minu rühm oli „kollane suguharu" — linnapoisid.

Ühised huvid ja kohustused poistetöös nõudsid, et koolis vahetundides ja vahest õhtutigi pidime panema ninad kokku ning lahendama igasuguseid maailma asju.

Need, kes Ermi Soometit alles Kanadas kohtasid, teavad teda agara ühiskondliku tegelasena Montrealist. Teavad ka, et puhkepalgale jäädes ta asus Torontosse, ja teadagi — miks. Võis arvata, et mees pensionärina vähendab koormat. Vastupidi — Ermi Soomet sukeldus ühiskondlikku tegevusse agaramalt kui varem. Kõik need, kes arvasid, et tegemist on uue „tegelinskiga", kogesid üsna kohe, et uus mees on suure tööjõu ja kohusetundega rahvasulane.

Kuidas sa oled jaganud oma elu — s.t. aega ja energiat, kui panna sellesse arveraamatusse kaks tulpa: kutsetöö ja ühiskondlik tegevus?

Kõigepealt tuleks panna kolm tulpa, kolmandaks õpingud, sest olen elus mitu korda ümber õppinud. Ma olen kokku umbes paarkümmend aastat koolis käinud. Teised kaks tulpa on aga vastatikuses olenevuses. Tihedama kutsetöö ajal olen pidanud ühiskondlikult tagasi tõmbuma. Praegu pensionärina, kui mul kutsetööd pole, olen ainult ühiskonna teenistuses — ütleme täisajaliselt.

Sa oled väga agar mees. Mis on sinu mõjutaja või sundija, või tõekspidamine selle töö tegemiseks, mille eest tasu ei maksta?

Motiivid on olnud erinevad. Skautlus näiteks on mu elu esimesena valitud organisatsioon ja on jäänud huvialaks, mille juures ma kunagi ei kahtle. (Ermi Soomet on Eesti Sakutide Maleva Kanadas maleva vanem ja Skautmasterite Kogu Kanada koondise esimees). Montrealis oli hädavajalik eesti asi käima panna — võiks ütelda rahvuslik kohustus. Torontos olen rohkem „sisse räägitud", kui mitte ütelda „sisse veetud"! Vajatakse kedagi teatud ülesande jaoks ja ma olen lasknud omale selgeks teha, et saan sellega toime. Võetud kohustuse täitmine on aga üks mu elu harjumusi.

ERMI SOOMET

Sa oled elupõline skaut. Kuidas sa hindad skaudiliikumise põhimõtete osatähtsust oma elus ja ühiskondlikus tegevuses?

Skautlus on mõtlemise viis ja ühiskondlik suund, mis ka minu juhul ei lõppenud poisipõlve skaudiaastatega vaid oli üheks teguriks elufilosoofia kujunemisel — nagu enamasti, kui skautlust võetakse tõsiselt. Ma alustasin 1925 ja algus oli veidi ebatavaline. Tol ajal pidi poiss olema kolm kuud „algaja" ja selle aja kestel õppima skaudi katse. Mina sain katse selgeks sel ajal kui sõbrad kõrval õppisid. Astusin skaudiks siis kui, nemad läksid katsele. Mind lasti ka katse sooritada! Kohe esimesel skaudipäeval.

Mis sinul, kui „vanal hundil" on „hundikutsikatele" ütelda?

Kõigepealt et — nagu inimesel on kaks kätt ja jalga, nii on tema elus ka kaks poolt — isiklik ja ühiskondlik. Ja mõlemal poolel on oma õigused ja kohustused. Kui inimesel midagi puudub — olgu siis füüsiliselt või vaimselt — siis ta on invaliid. Skautlus on suur ühiskondlik treening poistele. Aga vanematele on mul öelda veidi tõsisemat. Noortele tuleb sisendada teadmisi ja tunnet, et nad on eestlased. Eesti skautlus ja eesti koolid annavad seda. Kui aga kodu ja vanemad on täiesti ükskõiksed, siis on skautluse töö ja vaev maha visatud.

Vestlus lõpeb vastastikuste heade soovidega, et üle poolesajaseks venitatud intervjuu võiks veel vähemalt kümmekond aastat jatkuda.

Heino Jõe

Hans Leemani 80. a. sünnipäev

End. Paide linnapea ja eluaegne seltskonnategelane adv. Hans Leeman tähistas 21. veebr. oma 80. a. sünnipäeva San Carloses, Kalifornias arvuka sõprade ringis. Kaugemateks külalisteks olid õde Leida Mägiste Rootsist, tütar Malle Lõhmus Kentucky osariigist ja õepoeg dr. Toivo Raun Los Angelesest.

Ins. Heino Jõgis esitas juubilari eluloo, mis oli nagu tükike eesti ajalugu. EÜS Vanematekogu auaadressi andis üle ins. Heino Valvur. San Francisco Segakoori lauluvendade ja -õdede poolt tervitas pr. Tamara Säädus. Kirjalikud tervitused, milliseid oli üle viiekümne kõikjalt maailmas luges ette tütar Heljo Bender.

Kingituste hulgas oli kaks viienumbrilist tshekki, millised juubilari soovil lähetatakse eestluse töö edasiviimiseks.

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 12. märtsil 1981 — Thursday, March 12, 1981

KIREV MAAILM

RIO DE JANEIRO — Brasiilia kirik oli täidetud pulmalistega. Noorpaar, müügiagent Julio Lacerda ja haiglaõde Mary Domingues, olid rõõmust säravad. Aga just siis, kui Lacerdo oli andmas oma lubadust elada elulõpuni õnnelikus abielus, hüüdis üks naine kriiskava häälega „Ma olen temaga elanud kümme aastat ja ta on petnud mind. Mul on temaga poeg ja ootan teist!" Paanikasse sattunud peigmees pööras ringi ja nägi 29-aastast teenijat Silvat rasedana, kes hoidis väikest poega käekõrval. Pulmalised ei suutnud uskuda. Kuid siis läks põrgu lahti, kaks perekonda alustasid omavahel löömingut. Suure mäsu ajal leidis Silva samal ajal vaikse nurga ja hakkas sünnitama järgmist asitõendit, kuid viidi haiglasse. Pruut soovis siiski laulatuse jätkamist, kuna ta sugulased olid juba selle eest maksnud. Preester aga keeldus. Kuid Silva, imetades oma uut 8-naelalist imikut ütles imetlevalt: „Ma ei saa aru, kuidas ta võib nii inetu naisega abielluda!"

PARIIS — Pariisis oli hiljuti järjekordne aasta suursündmus — moenäitus koos maailma elegantsemate naiste hindamisega. Ajaloolises Palast de Coulouges viibis 300 külalist, nende hulgas omal ajal shahhist lahutatud Soraja, Ratna Dewi Sukarno, filmitähti ja riigitegelaste ning miljonäride naisi. Huvitaval kombel hakkab Ameerika muutuma elegantsemaks. Maailma elegantseimaks naiseks tunnistas rahvusvaheline zhürii Margaux Hemingway, teisele kohale tuli Nancy Reagan ja kolmandale kohale filminäitleja Elsa Martinelli. Varemalt on võitnud elegantseima naise tiitli Gina Lollobrigida neli korda järjest.

LOS ANGELES — Reagani valimiskampaania ajal möödunud augustis telegraafiagentuuri Associated Press üüris endale suure puu Los Angeleses, laskis sinna okste vahele panna telefoni ja minikirjutuslaua ning hädapärase välivoodi. Puu asus Ronald Reagani residentsi vastas teiselpool teed. Reporterid valvasid seal 24 tundi päevas, kes Reagni juurde läksid ja kes sealt tulid. Kui reporter sai Reagani juures mingisuguse informatsiooni, jooksis ta üle tee, ronis puu otsa ja võis nii esimesena teatada, mis valimisrindel on juhtunud. Kui keegi võttis valvereporteritele telefoniühenduse, siis vastati telefonist: „AP — Tree".

HELSINGI — Alkohoolsete jookide tarvitamine isiku kohta tõusis Soomes möödunud aastal eelmise aasta 6,21-lt 6,31-le absoluutsele alkoholile arvestatuna. Kõige rohkem on tõusnud tugeva, 6,5%-lise õlle müük. Kogu maal joodi 5.549 milj. Soome marga eest, mis on 11% eelmisest aastast kõrgem, kuna viinade hinnad tõusid sel aastal 9%.

HELSINGI — Suletud uste taga peetud piiskoppide nõupidamisel otsustati jätkata naispastorite küsimuse selgitamist. Piiskoplik koosolek tõdes, et on vaja selle küsimuse üle veelgi rohkem arutada, eriti naispastorite suhtes olevat Piibli tõlgitsemist. Naispastorite küsimusest on Soomes juba räägitud paarkümmend aastat. Juba 1958 rakendas kirikunõukogu komitee ettepanekute koostamiseks naispastorite vastu võtmiseks.

NEW YORK — Lahingu kurjategijatega on linn kaotanud, kirjutab ajakiri „New York". Viimase kahe aastakümne kestel on kuritegevus tõusnud 120%. Sissemurdmisi on aasta jooksul juba ligi 200.000, tänavaröövimisi 82.000 (ca 226 päevas). Kuid kui kõiki kuritegusid kokku võtta, on New York USA linnade hulgas siiski alles 8. kohal. Kõige suurem kuritegevus on St. Louises, järgnevad Boston, Dallas, San Francisco, Los Angeles, Phoenix ja Seattle.

„Palgast jätkub toiduks ja korteriks"

Soome ajakiri kirjeldab ühe eesti perekonna elu Tallinnas

„Palgast jätkub toiduks ja korteriks" on alapealkirjaks soome ajalehe „Ilkka" veergudel avaldatud reportaazhile „Nii elab perekond Tallinnas" ühe noore eesti perekonna elust, mis on varustatud ohtralt piltidega. Vestluses soome naisajakirjaniku Aino Mäki-Mantilaga on intervjueeritavad loomulikult olnud teadlikud, et see läheb ajalehte, mistõttu nende suhtumine oludesse ja ellu on otse ülepingutatult rahulolev ja leplik, kuigi ka siin ridade vahelt üht ja teist võib välja lugeda. Reportaazhi tekst kõlab järgmiselt:

„Tere tulemast!" soovib arhitekt Mart Kalling külalistele ja kuigi oleme võhivõõrad, tunneme end varsti nagu vanad tuttavad. „Eks me ole ju sugulasrahvas", tähendab Mart.

Kallingutel on olnud õnne: nad on saanud endale elukoha vanalinna — tallinlaste paradiisi. Korter on mitmekorruselises, 60 aastases maja, aga Mardi arvates on hoone hea — toad on kõrged ja sooja jätkub. Kuid kõige tähtsam, et on ruumi. Viieliikmelise perekonna kasutada on neli tuba ja pisike köök — kokku 80 ruutmeetrit. Alles seitse aastat tagasi elas perekond ämma juures, kus kuus inimest jagas 20 ruutmeetrit. Üüri maksab Mart 30 rubla kuus, mis on umbes kaheksandik kuupalgast.

MAJA 40 TUHAT

Tallinlane võib osta endale korteri või saada üksikelamu omanikuks, aga Mart ei hooli sellest — nii on kergem. „Kui elaksin oma majas, tuleks remont endal teha, aga nüüd teeb riik."

60-ndatel aastatel ehitasid tallinlased endale innukalt üksikelamuid. 70-ndatel aastatel anti ehituslubasid vähe, nüüd jälle palju. Kuid tallinlane tahab siiski meelsamini osta valmis maja kui hakata ise ehitama, kuigi valmis maja eest tuleb maksta 20.000—40.000 rubla.

„Kui on midagi vaja, on materjal lõppenud. Või kui seda on, siis ilma suhteita ikkagi ei saa," selgitab Mart ehitaja raskusi.

Kallingud on saanud oma korteri riigilt. Paljud asutused võivad pakkuda ametipinda ja seda on kergem saada kui riigikorterit, kuid töökoha muutmine tähendab ka elukoha vahetust.

Suvepuhkuse veedavad Kallingud oma paradiisis — Tallinnast 200 km kaugusel oleval saarel. 7 aastat tagasi leidsid nad sealt vana talumaja, mille ostsid endale suvilaks.

„Vanu, tühje, talusid on Eestis kõikjal ja on tavaline, et neid ostetakse suvilateks," märgib Mart.

Koos majaga saadi 0,3 ha maad, kuid Kallingud ei ole puutunud seda, kuna neil on Tallinna lähedal oma aed, kus nad kasvatavad kartuleid ja juurvilja. Maja eest nad maksid vaid 450 rubla. Muidu maksab suvituskoht Tallinna lähedal märksa rohkem.

ODAVAD SÕIDUD

Mart ütleb, et sõit Tallinnast Abrukale kulgeb kiirelt ja mugavalt. Esiteks lennukiga Kingisseppa (Kuressaare) ja sealt jätkub reis postilaevaga Abrukale. Sõidud koormavad rahakotti õige vähe. Näiteks lennu eest tuleb igaühel maksta ainult 6 rubla. Ja ega suvilagi kuigi palju raha ei neela — kuni seda pole vaja remontida. Kallingute maamaja on 50 aastat vana ja pole tahtnud muud kui värvida.

„Saarel saan olla rahus, nagu oma väikeses riigis. Võib-olla lähengi sinna elama, kui jõuan pensionile," räägib Mart. Tema sõnade järgi igatsevad paljud eestlased samasuguse rahu järele.

„Vististi on igal teisel eestlasel suvila. Venelastel ei ole, nemad ei taha rahu," sõnab Mart.

Tema arvates tundub suvepuhkus ainult oma suvilas õige puhkusena. Organiseeritud puhkus teda ei huvita, kuna see maksab palju ja tuleb liikuda koos rühmaga.

„Tahan minna kas mägedesse või metsa," kirjeldab Mart oma vabaduseigatsust. Autosõit teda suurt ei huvita, kuigi lastest on Kristjan pidanud arvukalt ülistuskõnesid auto poolt. Mart arvab auto hinnaks 5000—10.000 rubla.

1—2 LAST

Mart tutvus oma tulevase naise Mariaga 20 aastat tagasi Tallinna Kunstiinstituudis. Nad sõbrustasid kaks aastat ja abielludes oli Mart 21- ning Maria 23-aastane. Mart ütleb, et eestlased abielluvad üldiselt paar-kolm aastat hiljem, kuid ta on rahul, et abiellus noorelt.

„Lapsed on varsti suured ja ise võin minna kuhu tahan," põhjendab ta oma arvamust.

Lapsed, Ken 17 a. ja Kristjan 12 a., sündisid juba siis, kui vanemad alles õppisid. Anna-Maria sündis 9 aastat tagasi. Kolmelapselist perekonda peetakse Tallinnas suureks, kuna tavaliselt on lapsi üks või kaks.

„Lapsi oleks võinud olla kasvõi seitse," ütleb Mart, oma vanemate ainus laps. Marial on üks vend.

Kui Maria ja Mart õppisid, olid Ken ja Kristjan ämma hoole all. Anna-Maria oli aasta emaga kodus, seejärel sõimes ja lasteaias. Nüüd käivad kõik koolis: Ken on viimases e. 11-ndas klassis, Kristjan 6-ndas ja Anna-Maria 3-ndas.

ERIKOOL

Nad on kõik pääsenud erikooli. Tallinnas on mitmeid erikoole nagu keelte-, matemaatika-, kirjanduse-, kunsti-, spordikallakuga, kuid neisse soovijaid on rohkem kui vastu võetakse. Kallingute lapsed spetsialiseerusid inglise keelele.

„Keeleoskus on kapital," põhjendas isa erikooli soosimist. Juba 7 a. alustavad lapsed nii vene kui inglise keele õppimist. Tavalises koolis tuleb inglise keel alles viiendas klassis. Õppimine on tasuta ja kuna lapsi on kolm, pole vaja ka toidu eest maksta. Muidu kasseeritakse nii koolis kui ka lasteaias 12,5 rubla kuus. Inglise keele õpikud ja vihikud tuleb endal hankida, muud õppevahendid saadakse riigilt.

TULUMAKS 10%

Mart teenib 230 rubla kuus ja Maria moekunstnikuna 160 rubla. 10% palgast läheb tulumaksuks. Ise peab Mart end kesklassi kuuluvaks. Bussijuhina teeniks ta rublasid kaks korda rohkem, hotelli shveitserina aga neli korda. Sellest hoolimata ei tahaks Mart oma elu vahetada ei bussijuhi ega shveitseri elu vastu, sest oma töö on huvitav. Akadeemiline karjäär huvitab noorigi tallinlasi. Kõrgkoolidesse soovijaid on rohkem kui vastu saab võtta.

Mart naerab küsimusele, kas ta saab end oma töös teostada?

„See on võimatu," ütleb ta, kuid on oma tööga siiski rahul. „Palk on hea ja töörütm rahulik."

Maria kavandab aastast aastasse riideid, aga oma töö tulemusi näeb vaid näidistena näitustel. Vabrikud valmistavad riideid, mille väljanägemine püsib aastate viisi muutumatuna. Kui tahetakse teha moesolevaid riideid, tuleb hankida uusi masinaid, ja kui need on lõpuks hangitud, on mood jälle jõudnud muutuda.

Mart arvestab, et nende palgast piisab nii üüri maksmiseks kui ka toidu otsmiseks. Viieliikmeline perekond sööb palju ja tahab süüa hästi. Poes on toidukraam odav, aga kõike pole saada. Näiteks juurvili tuleb osta turult ja see on kallis. Kevadel võib tomatikilo eest maksta kuni 10 rubla ja Mart arvab, et südasuvelgi kulub ainuüksi tomatite peale 90 rubla kuus. Muudeks kuludeks hangib Mart raha kõrvaltööga. Õhtuti ta projekteerib üksikelamuid ja teenib sel viisil umbes samapalju kui põhitööga.

1000 RUBLA RIIETEKS

Kõige rohkem vajatakse raha riiete jaoks, Mardi arvates umbes 1000 rubla aastas. Tema ja Maria lasevad endale õmmelda. Lastele õmbleb Maria ise.

„Kaupluses on palju riideid, aga minule sobivad ainult särgid," ütleb Mart. Vabrikurõivad tehakse 30 aastat vana mudeli järgi ja talle need ei sobi, vaid kord aastas tuleb käia rätsepa jutul.

Kõrvaltööd neelavad õhtuti Mardi ajast paar-kolm tundi. Kodused tööd jäävad Maria teha ja mitte ainult seepärast, et Mart teenib palgalisa, vaid eestlased lihtsalt ei jaga omavahel koduseid toimetusi.

„Mehed loevad lehti või vaatavad telerit, naised teevad kodused tööd," tunnistab Mart.

Kõige rohkem võtab Marial aega toiduainete hankimine ja toidu valmistamine. Ainuüksi poeskäimine ja sabasseismine kestab paar tundi. Poes tuleb aga käia iga päev, sest säilitusruumid on väikesed. Köögi varustuse hulka kuulus vaid pliit, kõik muu tuli aga endal hankida. Kallingud on ostnud väikese külmniku, mis maksis 200 rubla.

SOOME SAATED

Perekond on koos õhtuti kella 8—9 ajal, kui Maria on saanud toidu valmis. Muidu söövad nii Mart kui ka Maria töökohas ja lapsed koolis.

Kogu Kallingute perekond harrastab lugemist, lapsed ka sporti. Marial kulub osa vabaajast õmblemiseks. Ilusal sügispäeval teda pühapäeval kodust ei leia — siis ta korjab perele seeni ja marju.

Ka Mart korjab, ainult meelsamini karikatuure, maakaarte ja pudeleid.

Mart ja Maria käivad harva teatris, kinos, kontsertidel ja restoranis.

„Olen ise parem näitleja kui praegused näitlejad," põhjendab Mart. „Soome televisioonis näidatakse paremaid nõukogude filme kui siin." Ja jätkab: „Kõrtsiustes on pikad sabad ja pealegi on palju odavam juua koduses rahus kui sinna minna."

Tihti Kallingud lihtsalt tapavad aega ehk vaatavad telerit. Üldiselt Soome TV programmi, nagu paljud teisedki tallinlased. Pole imestada, et nad pursivad soome keelt palju paremini kui soomlased eesti keelt.

Tõlkinud Rein Meerents (EPL)

Reagan lubab Afganistani partisanidele relvi

WASHINGTON — Ühendriikide president Reagan mainis televisiooni saatejaamale ABC-le antud jutuajamisel, et ta võtab kaalumisele Afganistani rahvuslastele relvade andmise kui afgaanlased selleks soovi avaldavad. Kui ABC päevauudiste ankrumees Frank Reynold presidendiga jutuajamisel kasutas Afganistani partisanide määritlemisel pidevalt sõna „mässajad", siis lükkas Reagan selle termini kategooriliselt tagasi, mainides, et Afganistani partisanid on vabadusvõitlejad, kes võitlevad oma kodumaa eest Afganistani tunginud okupatsioonijõudude vastu. Reagan nentis irooniliselt, et N. Liidu propagandal õnnestub sageli oma propaganda abil üldisele kasutamisele manööverdada sõnu, mis semantiliselt on ebakorrektsed.

Agnes Lepa näidend lavastamisel

STOKHOLM (EPL) — Stokholmi Eesti Teatris on ettevalmistamisel Agnes Lepp-Kaasiku Esto-80 võistlusel auhinnatud näidend „Oleme ju ainult inimesed".

Näidendi lavastab Harri Kaasik. Kaastegevad: Heljo Mengel-Sundsvik, Epp Lohk-Sundström, Agnes Lepp-Kaasik, Kati Mets, Uno Tõnissoo ja Väino Konga.

Näidendi esitamise aeg ja koht selguvad hiljem.

Nalja

Giid: „Teie ees on kuulus kindlus, mis ehitati palju sajandeid tagasi."

Turist: „Aga miks see ehitati raudteest nii kaugele?"

Eesti Rahvusteater valmistab ette näidendi „Tõrges tütar" lavale toomist. Pildil tegelaskond ja lavastaja ühel harjutuspausil. Esireas vasakult Tiina Norheim, Lydia Vohu, lavastaja Asta Söödor ja Linda Kukk, teises reas Lembitu Ristsoo, Desiree Toom, Taavo Söödor ja Ernst Vähi. Foto: Vaba Eestlane

UUDISEID KODUMAALT

Võrus avati 16 aastat tagasi juriidiline rahvaülikool, mis selle ajaga olevat kujunenud rahva hulgas populaarseks õppemooduseks. Rahvaülikoolis on viis osakonda. Eriõppeplaanide alusel toimuvad õppused rahvakontrolligruppidele (praeguse süsteemi kubjastele), seltsimehelike kohtu liikmeile, miilitsa abilistele rahvamalevlastele ja kohtu juures olevaile rahvakaasistujaile. Kuna selliste, praegusele korrale vajalike ametimeeste koolitamine olevat andnud tulemusi, tahetakse asutada osakondi teistes keskustes ja ettevõtete juures.

☆

Pärnu kommunistlik linnaorganisatsioon arutles oma probleeme. Nagu ikka oli esimesel poolel palju kiiduväärt. Teisel poolel aga langesid tõsise kriitika alla Pärnu ehitusorganisatsioonid, kes ei suutnud tagada paljude tootmis- ja olmeobjektide ning elamute valmimist. Ebaküllaldane on ikka veel võitlus tööajakadude ja töödistsipliinirikkumistega, ja esinevat sellist arusaamatut asja, et mõnedes ettevõtetes kasvab töötasu kiiremini kui tööviljakus. Vead on muidugi sellest tingitud, et ideoloogiatöö ja poliitiline kasvatus pole olnud vajalikult kõrgele tasemele viidud, mistõttu seda tuleb parandada. Nimelt on selgunud, et kuigi agaramalt tegutsevad lektorid, kõnelejad ja suulise agitatsiooni aktiiv, on suuri puudusi propagandistide haridustasemega. Need ei ole võimelised nooremat põlvkonda suunama poliitilisele, tööalasele ega kõlbelisele, nõukogude patriotismi üllaste ideede teenimisele. Olevat vaja sisendada noortesse eitav suhtumine selliste nõukogude elulaadile võõraste nähtuste vastu nagu tööpõlgus, ahnitsemine, tarbijalik (täiskõhuline) mentaliteet.

☆

Kogu möödunud suvi ja sügis töötas Saaremaal „Tallinnfilmi" võttegrupp Veljo Käsperi juhendamisel. Filmi esialgseks pealkirjaks on „Tuuline rand" ja selle stsenaariumi autorid on V. Käsper koos Hans Laansaluga. Võtted toimusid Austla rannas Karala küla lähedal, osa ka Kuressaare linnas. Filmis mängisid näitlejad Heine Mandri, Mati Klooren, Enn Kraam, Ants Ander, Meeli Sööt jt. Massistseenidesse oli rakendatud kohalikke Kihelkonna inimesi.

☆

Möödunud suvisel paadisõidu perioodil oli uppumisohus 39 inimest, kellest 14 uppus. Ilmastiku tähele panemata jätmine põhjustas surma kuulele mehele, kolm meest hukkusid väikses paadis sõidu ajal kohtade vahetamise ja püstiseismise tõttu. Kaks mees uppusid, kuna päästerõngal oli liiga lühike liin. Kaks hukkusid, sõites loata võetud paadiga purjuspäi sõitma ega tulnudki tagasi. 9. okt. hukkusid Virtsu lahel kolm tallinlast, kes sõitsid jahiga välja, millie polnud päästevahendeid ja sõitjaid oli lubatust rohkem.

☆

Suurte traktoritega väikeste aiamaade harimine pole praktiline. Karuse kolhoosis on juba aastaid tegeletud hobusekasvatusega. Kasvatatakse tori tõugu hobuseid, keda kasutatakse peamiselt aiamaade harimisel ja ka kolhoosi veotöödel. Peamine on aga tõuhobuste müük, kus kaheaastase noorhobuse hinnaks on keskmiselt 3500 rubla. Kolhoosis aretatakse ponide ja saaremaa hobuste ristamise teel väikehobuseid, kes on tavaliselt ponist suuremad ja eriti sobivad loomaaedades ja puhkeparkides kasutamiseks. Esimesed sellised tulevad käesoleval aastal müügile.

- Mis on teie maja väärtus?
- Helistage meile! Meie anname teile tänase turuhinna.
- Meie müüme MLS kaudu või eksklusiivselt.

HEINO PÄRNSALU
Real Estate Broker
469-5118

LINDEN
REAL ESTATE LTD., Realtor

1014 Queen St. E. (sissekäik 8 Boston Ave.) Toronto, Ont. M2M 2T9

— 21 a. kogemusi kinnisvarade vabendamisel —